JAVA-BODE.

NIEUWS- HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

A°. 1856. **Woensdag 6 Augustus.** N°. 63.

Prijs per half jaar voor *Batavia* . . . . *f* 12,50.
» » » » » *Java*. . . . . » 15,—.
» » » » » *Buitenbezittingen* . » 17,50.
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven *franco*.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, voor posttijd.

De prijs der Advertentien is ZESTIG duiten voor de Vijf Woorden.
Bij eerste of meerdere herhaling DERTIG » » » » »
Behalve het Zegel voor den Lande.
Advertentien kunnen worden aangenomen tot ELF ure's voormiddags.

Bij deze Courant behoort één BIJVOEGSEL.

IN NAAM DES KONINGS!

DE GOUVERNEUR-GENERAAL VAN NEDERLANDSCH-INDIE,

Den Raad van Nederlandsch-Indie gehoord;

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doet te weten:

dat Hij,

door den Koning gemagtigd zijnde tot de wijziging van art. 27 van het bij publicatie, dd. 20 December 1854, gearresteerde reglement voor het weduwen- en weezenfonds van burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië (staatsblad no. 93), in voege, dat het daarbij gestelde tijdvak van twaalf jaren, gedurende welke een deelgenoot aan het fonds moet hebben bijgedragen, ten einde aan zijne weduwe en kinderen het volle genot der bepaalde uitdeeling te doen erlangen, slechts zal bedragen vier jaren, en voorts om die wijziging, voor zooveel noodig, te doen terugwerken van en met 1o. Januarij 1855, zijnde het tijdstip, waarop het reglement in werking is getreden;

En lettende op de artikelen 31 en 33 van het reglement op het beleid der regering van Nederlandsch-Indië;

Heeft goedgevonden en verstaan:

Art. 1 Het tijdvak van twaalf jaren, gedurende welke een deelgenoot aan het weduwen- en weezenfonds van burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië moet hebben bijgedragen, ten einde aan zijne weduwe en kinderen het volle genot der bepaalde uitdeeling te doen erlangen, gesteld bij art. 27 van het reglement voor dat fonds, gearresteerd bij de publicatie van 20 December 1854 (staatsblad no. 93), wordt teruggebragt tot vier jaren.

Art. 2. Deze ordonnantie werkt terug van en met 1o. Januarij 1855.

En opdat niemand hiervan onwetendheid voorwende, zal deze in het staatsblad van Nederlandsch-Indië geplaatst en, voor zooveel noodig, in de inlandsche en Chinesche talen aangeplakt worden.

Gelast en beveelt voorts, dat alle hooge en lage collegien en ambtenaren, officieren en justicieren, ieder voor zooveel hem aangaat, aan de stipte naleving dezer de hand zullen houden, zonder oogluiking of aanzien des persoons.

Gedaan te Batavia, den 4den Augustus 1856.

CHS. F. PAHUD.

De Algemeene Secretaris,

VAN DE GRAAFF.

[Staatsblad no. 44.]

Bij Koninklijk besluit van den 10den Mei 1856 no. 70, is benoemd tot ridder der orde van den Nederlandschen leeuw, de dirigerend officier van gezondheid der 2de klasse in Nederlandsch-Indië dr. *W. Hester*, thans met verlof in Nederland.

Bij Koninklijk besluit van den 16den Mei 1856 no. 81, is de Oost-Indische ambtenaar *R. C. van Prehn*, vroeger assistent-resident van Sambas, thans assistent-resident van Ledok (residentie Bagelen), wegens zijne uitmuntende diensten in het jaar 1850, in de Wester-Afdeeling van Borneo bewezen, en zyn daarbij gehouden moedig gedrag, benoemd tot ridder van de militaire Willems-orde 4de klasse.

Civiel Departement.

Ontslagen:

Eervol, uit zijne betrekking, onder toekenning van wachtgeld, de assistent der 2de klasse bij de kaneel-cultuur *B. G. Adriaanse*.

Ontheven:

Eervol, de particuliere geneesheer *Y. Brandes* van de waarneming der militaire geneeskundige dienst te Sumanap.

Magtiging verleend:

Om de aan den particulieren geneesheer *Y. Brandes* uitgereikte acte van toelating tot de uitoefening genees-heel- en verloskundige praktijk te Sumanap, over te schrijven voor de assistent-residentie Grisseh, en om door hem de civiele geneeskundige dienst in die afdeeling te doen waarnemen.

Verleend:

Een verlof naar Nederland, voor den tijd van één jaar, buiten bezwaar van 's lands kas, aan den opziger der eerste klasse bij 's lands burgerlijke openbare werken, waarnemend eerstaanwezend ingenieur in de residentie Banjoemaas, *J. Keijzer*.

Schutterijen, enz.

Bij de Schutterij te Padang.

Bij het Corps Christen Schutterij.

Ontslagen:

Eervol, wegens vertrek, de 2de luitenant-auditeur *P. J. G. Sem*.

Benoemd:

Tot 1sten luitenant, de 2de luitenant *C. A. van Dinter*.

Tot 2de luitenants, de schutters *J. Nieuwveen* en *B. A. Willems*.

Bij het Corps Niassche Schutterij.

Ontslagen:

Eervol, wegens vertrek, de kapitein-commandant *F. Schenck* en de 1ste luitenant *F. W. K. Stobberingh*.

Benoemd:

Tot kapitein-commandant, de 2de luitenant *J. C. van Schuijlenburch*.

Tot 1sten luitenant, de 2de luitenant *R. R. Purvis*.

Tot 2den luitenant, *A. Krijgsman*, adjunct-brandspuitmeester.

Bij den Barissan van Sumanap.

Ontslagen:

Op zijn vervoek, eervol, de kapitein der pionniers mas *Lang Lang Yoeda* en de 1ste luitenant der infanterie radhen *Merto Poera*.

Benoemd:

Bij de Infanterie.

Tot kapiteins, de 1ste luitenant radhen atio *Soerijingrat* en de 1ste luitenant-adjudant radhen ario *Pertameng Koesoemo*.

Tot 1ste luitenants, de 2de luitenants radhen ario *Soedibija Koesoemo* en radhen ario *Merta Koesoemo*.

Tot 1sten luitenant-adjudant, de 2de luitenant mas *Reksa Djaija*.

Tot 2de luitenants, de cadets radhen *Soekardie*, radhen *Moehamat* en de radhen *Abdoerahiem*.

Overgeplaatst:

Bij het Corps Pionniers.

De kapitein der infanterie mas *Prawiro Dikda* alias *Astra Laksana*.

Bij de infanterie van den Barissan van Pamakassan.

Ontslagen:

Op hun verzoek, eervol, de kapitein kiai mas *Wiera Yoeda* en de 1ste luitenants kiai mas *Wiera Laksana* en kiai mas *Wiera Darna*.

Benoemd:

Tot kapitein, de 1ste luitenant-adjudant radhen ario *Mangkoe Koesoemo*.

Tot 1ste luitenants, kiai *Wiera Setja* en kiai *Troena*.

Tot 1ste luitenant-adjudant, de 2de luitenant kiai *Wangsa Maroeta*.

Tot 2de luitenants, de sergeant-majoors kiai *Wiera Pattie*, kiai mas *Djaijing Pattie* en kiai mas *Singa Djaija*.

Militair Departement.

Ontheven:

Op zijn verzoek, eervol, uit Z. M. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de kapitein der infanterie *A. P. van der Schoor*.

Benoemd:

Tot chef van het 2de bureau der genie-directie, de majoor der genie *D. J. Uhlenbeck*, thans onderdirecteur in de 2de militaire afdeeling.

Tot onderdirecteur der genie in de 2de militaire afdeeling, de majoor *E. A. Haitink*, thans chef van het 2de bureau der genie-directie.

Tot directeur van de tijdelijk opgerigte normaal schietschool te Meester-Cornelis, de majoor van het 14de bataillon infanterie *H. C. Staring*.

Door *Rijck Christiaan van Prehn*, assistent-resident van Ledok, is bij rekest, gedagteekend Wonosobo den 19 Julij 1856, aan Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie het verzoek gedaan, dat hem worde vergund bij zijnen geslachtsnaam dien van *Wiese* te voegen, en zich mitsdien in den vervolge te mogen noemen en schrijven *Rijck Christiaan van Prehn Wiese*.

Geschiedende deze aankondiging, in voldoening aan artikel 7 van het burgerlijk wetboek van Nederlandsch-Indie.

De Algemeene Secretaris,

VAN DE GRAAFF.

ADVERTENTIE.

Op daartoe bekomen last, wordt bekend gemaakt, dat Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal gewone audientie zal verleenen op Maandag den 11den Augustus aanstaande, des morgens ten negen ure, aan het gouvernements hôtel te Rijswijk.

Belanghebbenden gelieven hunne aanvragen om audientie, onder duidelijke vermelding van namen en titels, te rigten aan den adjudant van dienst.

Batavia, den 30sten Julij 1856.

De Kapitein-Adjudant,

VAN HEERDT.

Advertentien.

De resident van Batavia maakt bekend, dat ten zijnen kantore, op nader te bepalen dagen, overeenkomstig het reglement op het houden van uitbestedingen (staatsblad 1829 no. 67) bij afslag publiek zullen worden uitbesteed:

a. de levering van voeding aan de in deze residentie aanwezige gecondemneerden tot dwangarbeid, alsmede de verlichting van het kettinggangerskwartier alhier en te Meester-Cornelis;
b. de levering van kleedingstukken, ten behoeve van de tot dwangarbeid veroordeelde personen in Nederlandsch-Indie;
c. de levering van kleedingstukken voor de politie- en justitiedienaren in Nederlandsch Indie;
d. de levering van voeding en andere benoodigdheden voor de gouvernements schoeners en kruisbooten, alsmede voor de verzendingen naar elders;
e. de levering van diverse vaatwerken;
f. de levering van gelkisten tot berging van *f* 600, *f* 180 aan koperen munt;
g. de levering van gras, ten behoeve der postpaarden te Weltevreden;
h. de levering van idem, te Bidara Tjina;
i. de levering van idem, te Tandjong Oost;
k. de levering van padi, ten behoeve der postpaarden in deze residentie;
l. de levering van voeding en andere benoodigdheden, ten behoeve der lijders in het Chineesch hospitaal;
m. idem, in het stads verband;
n. het wasschen en reinigen van kooigoederen;
o. de levering van ijzeren halsbanden, ten behoeve der tot dwangarbeid in den ketting veroordeelde personen in Nederlandsch-Indie;
p. de levering van koelies, ten dienste der civiele administratien;
q. de outlossing, weging en storting van over zee alhier aangebragte koffij;
r. de levering van sabels, schepen en koppels, ten behoeve der politie- en justitiedienaren in Nederlandsch-Indie.

De begrootingen en voorwaarden der aanbestedingen en aannemingen liggen ter inzage ten residentie-kantore.

De onderintendant 1ste klasse in de 1ste militaire afdeeling maakt bekend, dat op Maandag den 18den Augustus 1856, des morgens om 9 uur, ten zijnen bureele te Weltevreden, publieke uitbesteding zal worden gehouden overeenkomstig de annonce van den hoofdintendant der militaire administratie, van den 25sten Mei 1856, gevoegd bij de Javasche Courant van den 4den Januarij 1856 no. 45, van het daarbij bedoelde 8ste perceel of de levering van diverse levensmiddelen, brand- en lichtstoffen, ten behoeve van het militair departement te Batavia, gedurende het jaar 1857.

De resident van Bantam maakt bekend, dat op Woensdag den 20sten Augustus e. k., in den dalem van den regent van Serang, des voormiddags ten 9 ure, onder nadere goedkeuring van den directeur der producten en civiele magazijnen en overeenkomstig het reglement voorkomende bij staatsblad 1829 no. 67, zal worden uitbesteed de leverantie van klapperolie voor de kustverlichting op de vierde punt in straat Sunda, gerekend in tegaan van 1 October 1856 en te eindigen met ultimo 1857.

De aanneming is geraamd, gedurende een jaar, te beloopen twee duizend twee honderd Nederlandsche kannen.

De assistent-resident van Buitenzorg maakt bij deze aan belanghebbenden bekend, dat op Maandag den 25sten Augustus aanstaande, des voormiddags ten 10 ure, ten zijnen kantore, overeenkomstig het reglement op het houden van uitbestedingen (staatsblad 1829 no. 67), openbare uitbesteding zal worden gehouden van eenige leveringen, werkzaamheden, transporten enz, gedurende het jaar 1857, voor het civiel departement aldaar.

De resident der Preanger Regentschappen maakt mits deze bekend, dat op Woensdag den 1sten October aanstaande, des voormiddags ten 9 ure, voor het residentie bureau te Tjiandjoer, op het gewoon crediet van drie maanden en tegen betaling in recepissen, in het openbaar aan den meestbiedende zal worden verkocht, eene hoeveelheid van omstreeks 3000 tjaings padi, afkomstig van de voormalige particuliere landen Soekaboemie en Tjiepoetrie.

OP GOD VERTROUWD! (*vervolg*.)

— O zeer zeker! antwoordde de kleêrmaker.

— Natuurlijk zal hij het aannemen, en laat mij dan maar zorgen, mijnheer, viel Johanna in, die tot nu stilzwijgend achter de tafel was blijven staan. Ik neem alles op mij.

— Dat kunt gij, dat zult gij! bevestigde Werder. Zulk eene vrouw is een schat, Zilverman! Aan hare hand zult gij eerst leeren wat het heet te leven. Zij zal u in orde houden, alles in orde houden, eenen man van u maken, die zich kan vertoonen. — Is dan tusschen u alles in orde?... Nu dat verheugt mij, verheugt mij van harte. Geef haar eenen kus, Zilverman, eenen welgemeenden kus; ik veroorloof het u; en de bruiloft is mijne zaak, geheel en al mijne zaak!"

Johanna opende zonder beraad hare armen, maar de ondankbare kleêrmaker zocht geen troost in deze zachte rustplaats; hij week veeleer ter zijde naar de deur, toen Werder bij zijne laatste woorden hem door eenen duw in den rug de juiste rigting wilde geven. Daarbij greep hij naar zijnen hoed, die op de tafel stond.

» Wat overkomt u? Zijt gij dwaas?" vroeg de rijke begunstiger.

Vertwijfeling kwam over den ongelukkigen kleêrmaker, en nieuwe moed was op zijn aangezigt en in zijne oogen te lezen. » Er is niets tusschen ons uitgemaakt, schreeuwde hij, en ik heb u gisteren opregt en naar waarheid medegedeeld, hoe het met mij is en dat niets van die zaak kan worden, want gij weet dat het niet gaat, dat het volstrekt niet gaat.

— Wat gaat niet?" vroeg Johanna op gerekten toon, en zij zag daarbij zoo boos uit, dat de kleermaker op hare nadering zich onwillekeurig terugtrok. » Moed, moed gevat!" scheen het in zijn oor te klinken, en eensklaps sloeg hij hoofd en oogen omhoog: hij wist niet wat er gebeurde, maar hij vreesde niet meer.

» Ik zal het u zeggen, sprak hij, want het moet er toch uit, dat zie ik wel. Ik kan de eer niet hebben te huwen, want ik ben reeds verloofd, en het laat zich niet veranderen, daarom spijt het mij...

— Wat verbeeldt gij u dan! riep Johanna, rood van toorn. Heb ik dan met u willen trouwen? Hebt gij een woord van mij gehoord? Een magere, bleeke snijder als gij valt niet in mijnen smaak. Zoo iemand als gij, die niets hebt dan schulden, verdient uitgelagchen te worden, als hij zich verbeeldt...

— Maak dat gij wegkomt! viel Werder in de rede, Gij zijt een man zonder doorzigt en zult het blijven, zult ook nimmer iets worden.

— Houd wat gij hebt, zeide Zilverman; ik benijd er u niet om; maar laat mij het mijne.

— Lompert! riep Werder uit.

— Altijd beter dan een slechte kerel! antwoordde de kleêrmaker.

— Hij scheldt! riep de huishoudster uit. Hij waagt het te schelden!

— Wien de schoen past, trekt hem aan zeide, de kleermaker; maar hij mag mij een half millioen geven of een heel, het zal hem toch niet gelukken, een eerlijk meisje tot schande te brengen. Nu is het er uit, en laat mij nu met vrede. Ik heb niemand leed gedaan en wil een eerlijk man blijven.

En dit zeggende vertrok hij. Johanna, hem achterna, wierp den doek waarin de rok was gewikkeld geweest, hem naar het hoofd; daarop ging zij weder binnen, zag haren heer met van woede vonkelende oogen aan en zeide:

» Zoo laat gij mij beleedigen. Dat hoort gij aan! Dat verstout zich een gemeene vent!

— Wees bedaard, mijn kind, vermaande Werder; die kan ons niet beleedigen. Houd u stil, ik zal wel met hem klaar komen; gij kunt er u op verlaten dat hij aan ons denken zal; ik zal hem wel klein krijgen."

Met deze woorden troostte hij de beleedigde huishoudster nog een poosje, toen drukte hij haar tot verzachting iets in de hand, dat eenen verzoenenden invloed uitoefende, en verliet haar eindelijk met de herhaalde, krachtige verzekering, dat zij voldoening zoude erlangen.

De resident van Djocdjocarta maakt bekend, dat op Vrijdag den 5den September aanstaande, des morgens ten 9 ure, te zijnen kantore uitbesteding zal worden gehouden overeenkomstig het reglement op het houden van uitbestedingen:

1. Voor den afvoer van koffij uit den oogst van 1857 van het pakhuis alhier naar Samarang.
2. Voor de levering van gras en padi aan de paarden van des sultans lijfwacht en die der posterijen in deze residentie gedurende het jaar 1857, en
3. De levering van van voeding aan de gevangenen en kettinggangers over het jaar 1857.

De resident van Bagelen maakt bij deze bekend, dat op Woensdag den 20sten Augustus 1856, ten residentie-burele alhier eene publieke uitbesteding zal worden gehouden voor de levering van kisten, benoodigd voor de afpakking en verzending van vogelnestjes gedurende het loopende jaar 1856 en voor het volgende jaar 1857, waarvan de hoeveelheid wordt begroot op 150 (een honderd en vijftig) stuks voor het loopende jaar en 200 (twee honderd) stuks voor het jaar 1857, moetende de kisten zijn lang 2½ voet, breed 1 voet 7 duimen en hoog 1 voet 3 duimen, terwijl de planken eene dikte moeten hebben van ½ duim.

Landmail van Augustus.

De directeur der posterijen te Batavia, herinnert belanghebbenden, dat het mailstoomschip in Augustus den 11den zullende vertrekken, de brievenpakketten daarmede te verzenden, bij het postkantoor te Weltevreden zullen worden gesloten op Zondag den 10den Augustus aanstaande:

a. des avonds ten 8 ure, voor Europa, Britsch-Indie, China enz., enz.
b. des middags ten 1 ure, die voor Banka, Palembang, Billiton en Riouw.

Vendutien.

Donderdag 7 Augustus, op Goenong-Sabarie, vlak tegenover Pintoe-Bessie, bij *Tjong Tung-Tau*, door *B. J. Leon*.

en

Op het Heemradenplein, à 2 pCt. vendusalaris, door *John Pryce & Co.*

Vrijdag 8 Augustus, wegens vertrek, voor de woning van den weledelgestr. heer majoor *Boon van Ostade*, in het campement bij het plaatselijk bureau te Weltevreden, door *B. J. Leon*.

Zaturdag 9 Augustus, aan de Beurs, door den deurwaarder *G. Buys*.

Dingsdag 12 Augustus, voor het commissiehuis van *Abeelen, Dennison & Co.*

en

Des avonds ten half 8 ure, in het locaal der Harmonie te Rijswijk, door *van Haren Noman & Kolff.*

Woensdag 13 Augustus, wegens vertrek, voor het woonhuis van den WelEd. Gestr. heer *E. A. Haitink*, op Kramat, door *John Pryce & Co.*

Oproeping van Crediteuren.

In de *Javasche Courant*, van heden worden opgeroepen de deliteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door de Weeskamer te Batavia: van wijlen *Catharina Schmidt*.

Door de Agenten der Samarangsche Weeskamer te Kadoe: van wijlen den chinees *Tan Hian*.

Aangekomen Vreemdelingen.

Van den 31 *tot en met den* 4 *Augustus* 1856.

MARINA HOTEL. *P. Schuurman*, van Passoeroeang. — *W. J. van der Ven*, van Plijmouth. — *Lasuer*, van Nederland. *W. Maas Gesteranus*, van de Reede. — *J. C. Coops*, van Idem. — *D. Haanegraaff*, van Idem. — *Mariow*, van Idem. — *Geill*, van Idem. — *J. Goedkoop*, van Idem. — *F. J. van der Lee*, van Idem. — *F. Capselle*, van Idem. — *O. C. B. Twillbran*, van Amsterdam. — *H. Mulder*, van Idem. — *C. J. Jaski*, van Soerabaija. — *P. W. B. Mellink*, van Idem. — *J. H. Jackson*, van Idem. — *Bennekom*, van de Reede. — *Edeling*, van Idem. — *Schuurman*, van Idem. — *Elders*, van Idem. — *Boelen*, van Idem. — *J. M. Sobels*, van Patjitan. — *J. P. Bakker*, van Idem. — *J. F. Luteijn*, van de Reede. — *Swaan*, van Idem. — *A. van der Tak*, van Soerabaija. — *J. P. Carst*, van Amsterdam.

JAVA HOTEL. *P. D. Loeterbagh*, van .... — *N. S. Hagström*, van Samarang. — *C. H. Gadt*, van Canton.

HOTEL WILLEM II. *J. Koch*, van Samarang. — *J. T. Mumkes*, van Batavia. — *Sessler*, van Taudjongoost.

HOTEL DER NEDERLANDEN. *B. van Leeuwen*, van Samarang. — *G. F. Hoffman*, van Akijab. — *A. P. Sandberg*, van Samarang. — *Mevrouw Sanberg*, van Idem.

Advertentiën.

Bevallen van een ZOON, *C. Valette*, geb. *Bastings*.

SAMARANG, 25 *Julij* 1856. (1851)

Voorspoedig bevallen van eene DOCHTER, mijne geliefde Echtgenoote *G. M. Verspijck*, geb. *Menu*.

BATAVIA, 31 *Julij* 1856. (1828)

Bevallen van een ZOON, *J. van Gent*, van *Hogezand*.

BATAVIA, 5 *Augustus* 1856. (1876)

Den 29sten Junij jl. beviel mijne geliefde Echtgenoote *C. van Es* van eene DOCHTER, die ons na 6 dagen door den dood werd ontrukt.

(1852) H. V. HUBER.

MACASSAR, 1856.

Hout-Vendutie

op Donderdag, den 7 *Augustus* 1856,

op het Heemradenplein à 2 pCt. Vendusalaris, door *John Pryce & Co.*,

van eene groote partij Jattiehouten Balken, Duigen, Doodkistplanken, enz. enz. (1858)

Vendutie

op Vrijdag den 8 Augustus 1856,

wegens vertrek, voor de woning van den majoor **Boon van Ostade**, in het Kampement bij het plaatselijk bureau te Weltevreden, door *B. J. Leon*, van

een zeer netten inboedel, bestaande uit tafels, banken, stoelen, kasten, spiegels, schilderijen, ledikanten, enz., benevens een zeer goed gedresseerd rij- en bendiepaard, alsmede eenige muzijk-instrumenten en schermgereedschappen, enz. (1826)

Vendutie

Op Dingsdag den 12 Augustus 1856,

voor het commissiehuis van *Abeelen, Dennison & Co.*

van Lijnwaden, Lakens, gemaakte Hemden, behangsel papier, Hangstolpen, Japansche Payongs en kamer potten, molten Dekens, Persische Vruchten, gas Ketels, 1000 Ducaten, enz. (1875)

Boek-Verkooping

op Dingsdag 12 Augustus 1856,

des avonds ten half 8 ure in een der Lokalen van de Societeit de Harmonie door de ondergeteekenden:

Van Eene Collectie werken in onderscheiden talen en wetenschappen; klassieken waaronder *Thiers*, La Martine, *Mignet*, *Shakespeare*, *Schiller*, *Buffon*, *Byron* en anderen; *Stuart Costumes of the Clans* en meerdere Illustratiën; eene verzameling *Hollandsche* en *Fransche Romans*, *Horsburgh* Directory en eindelijk eene Collectie fraaije *platen* netjes en nieuw geëncadreerd.

Catalogussen worden verspreid en zijn gratis te bekomen bij

(1878) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

Vendutie

op Woensdag den 13 Augustus 1856,

wegens vertrek, voor het woonhuis van den WelEd. Gestr. heer **E. A. Haitink**, op Kramat, door *John Pryce & Co.*,

van eenen netten en goed geconserveerden inboedel, waaronder een mahoniehouten ameublement met rood bekleed, eene uiterst soliede voor dit klimaat vervaardigde piano (staartstuk), enz., enz., en verder van een palanquin, een rijpaard en goed gedresseerde wagenpaarden, waaronder een span vossen van 4 voet 1 duim, en een span Macassaren van 4 voet 1½ duim.

Alles des Zondags te voren te bezigtigen. (1879)

Verkooping van Djatiehout,

te **Grissee**,

op Zaturdag den 16 Augustus 1856,

op de stapelplaats van den heer *P. C. van Roijen*, van ruim 1000 **Balken**, van diverse dimensiën, geschikt voor Scheeps- en Huisbouw. (1842)

VENDUTI[E]

Op Maandag den 25 Augutus 1856,

voor het Gouvernements Hotel te Rijswijk, do[or] *John Pryce & Co.*,

van eene groote partij zilverwerk bestaande uit L[epels] en Vorken, Schenkbladen, Theeservie[z]en, prese[nteer] Trommeltjes en presenteer Bladen, twee Candelab[ers] met zeven armen, acht Kandelaars, zes vrucht Ma[nd]jes met kristallen Bakjes; en verder van fraai Krist[al] en Glaswerk, Fransch Porseleinen Eet- en Theeserv[ie]zen, Pleetwerk, Keukengereedschappen, eenige kist[en] Provisien in blik, enz. enz. Alles 's Zondags te v[o]ren te bezigtigen. (18..)

Tegen het einde dezer maand, op ee[n] nader te bepalen dag,

zal op Publieke Vendutie verkocht worden, de aan wi[j]len *E. J. Göring* toebehoorende Fabriek,

bestaande uit eene Arakstokerij met Disteleermachine [en] toebehooren, een Machine tot het raffineren van Suik[er] met toebehooren en een Toestel tot het maken van Azij[n], benevens de daarbij behoorende Twee Erven, bebouw[d] met Twee Steenen Woonhuizen en dito Bijgebouwe[n], allen met Pannen gedekt, staande in de buurt of wij[k] Jacatra, Oosterveld, het 26ste deel van blok L. s[ub] No. 23 en 24, bij de verponding geregistreerd onde[r] No. 5 en 4672. En vervolgens den geheelen Inventari[s].

De Testamentaire Executeuren van d[e] firma E. J. Göring & Co.,

(1880) GUMPRICH & STRAUSS.

DE VOGELNESTEN

van 1856

van het land **Klappa Noengal** zullen tegen he[t] einde van Augustus of begin van September, op pu[]blieke vendutie worden geveild. (1829)

Op eenen nader te bepalen dag

in den loop van de maand September, zal te Batavia, in publieke Vendutie worden verkocht,

de Gouvernements Suiker-Contracten van *Karang Soewong* en *Blender*, met de daarbij behoorende Fabrieken, Machineriën, enz., liggende in de residentie *Cheribon*, toebehoord hebbende aan den boedel van wijlen den chinees *Lim Tiang Tay*. Nadere informatiën zijn te bekomen bij

PAINE, STRICKER & Co., te Batavia,

(1818) of bij den Chinees

LIM ENG KWAN, te Cheribon.

BATAVIA, *den* 1 *Augustus* 1856.

ASSORTIMENT TAPIJTEN.

De ondergeteekenden hebben ontvangen eene factuur prachtige, rijk gekleurde Tapijten, bestaande uit:

een Tapijt : 23½ × 17.3
» dito : 19¾ × 17.3
» dito : 19½ × 15
» dito : 17¼ × 15
twee dito : 12¾ × 12

achttien ronde Salon Tapijten (kleinere dimensiën).

dertig Alcatieven,

drie honderd fluweelen en andere Voetenbankjes.

Bovenstaande goederen zijn, à contante betaling, tegen de billijkste prijzen, te bekomen bij

(1870) ABEELEN, DENNISON & Co.

ALLEMANSGADING SOERABAYA.

Twee soliede **Brandwaarborgkasten**, voorzien van geheime sluiting.

(1869) DEELEMAN.

Eenige dagen gingen voorbij, het was nog slechts twee dagen voor kermis, en gedurende dien tijd had Zilverman zich alle moeite gegeven, om eenige orde te brengen in zijnen verwarden toestand. Hij vervoegde zich bij een groot magazijn, welks bezitter hem eenig werk opdroeg en na de feestdagen meer beloofde te geven. Zelfs werd hem een uitzigt geopend, dat hij weder eene plaats als meesterknecht zoude kunnen bekomen, en toen hij des avonds zijn lieve Doortje bezocht, wijl zij volstrekt niet wilde, dat hij haar op de koude straat afwachtte en naar huis geleidde, bragt hij eenen zak vol goede tijdingen en voor het eerst een vrolijk aangezigt mede.

Als hij het geluk mogt hebben meesterknecht in het groote magazijn te worden, konde hij ongetwijfeld weder sparen, en al kreeg hij ook slechts werk, dan vleide hij zich dat het in korten tijd zoude toenemen, als hij maar eerst aan den gang was. Hij was ook in het huis geweest, waar zijn begunstiger, de bankier Schoonveld, weleer woonde, en had diens boekhouder gesproken, die hem nieuwen moed gaf. »Verlies het geduld maar niet, had de man met eenen geheimzinnigen lach tot hem gezegd; het zal met ons wel weder teregt komen. De heer Schoonveld zal wel blijven staan; er is niemand aan de beurs, die stoutmoediger is. Vrienden heeft hij ook, wacht maar: hij zal hen niet vergeten, die hem genegen waren, want dat hij een goed hart heeft, moeten zelfs zijne vijanden bekennen." — En dat is waar, vervolgde Zilverman, toen hij zijn gesprek des avonds aan moeder en dochter mededeelde; een goed hart heeft hij altijd getoond, en als ik er aan denk, dat hij steeds vrolijk en goedhartig was, mij schertsend tot zijnen geheim-kleermaker benoemde, mij aan zijne vrienden als den geheimraad voorstelde, hoe hij zonder hoogmoed met mij omging, mij menig goeden raad gaf en hulp en ondersteuning beloofde, doet het mij innig leed om hem, dat hij ongelukkig is.

— Beloven kan men veel, merkte de oude vrouw berispend op, en zulke ligtzinnige knapen moet men niet beklagen. Hadt gij hem niet vertrouwd, dan ware het in alle opzigten beter. Als men niet zoo gemakkelijk vertrouwen schonk, zouden er niet zooveel schuldenmakers en menschen, die te gronde gaan, worden gevonden."

De kleermaker zweeg, hij voelde den steek en wist zeer goed wat het morrende gelaat der oude vrouw te beduiden had. Hij was in hare achting gedaald, en sinds den avond dat Werder zoo wijs over de ellende had gesproken, waarin Doortje zich zou storten, was Zilverman haar niet meer welkom; want Doortje had het niet verdragen, en ofschoon eene goede dochter, die alles voor hare moeder over had, had zij toch haren bepaalden wil tegenover dwaling en misleiding, De moeder van haren kant was niet kwaad van harte, of zonder gevoel voor eer en regt. Dat Doortje de voorstellen van den rijken man had afgewezen, vond zij geheel in orde; maar zij had hem niet moeten uitlagchen. Hij ware een goede hulp in den nood geweest, en daarin had hij in alle geval de waarheid gezegd, dat dit huwelijk met den armen kleermaker niets dan ongeluk zou opleveren.

Met de zelfzucht aan den ouderdom eigen, zat zij van den ochtend tot den avond met haar breiwerk achter de kagchel en dacht er over na, wat van haar zoude worden, als Doortje de vrouw van dezen man zoude wezen en beiden in het ongeluk storten. Thans ging het, wel schraal, maar het ging toch, wijl Doortje onvermoeid bezig was; doch wat zou het worden, als zij hare betrekking niet meer had, en in plaats daarvan, eenen sukkelenden, ten gronde gerigten man? Zij liet hare bekommerde blikken over het zindelijke kamertje gaan, over de verschillende goed onderhouden meubelen, in eene reeks van jaren door zorgen en spaarzaamheid bijeenverzameld, en hare handen vouwende, morde zij: »Als men zich in het verderf wil storten, moet men geene andere medeslepen! Onverstandig is het aan een huwelijk te denken, als men niet weet hoe men vrouw en kinderen zal onderhouden. Trouwen is spoedig gedaan, maar echtstand is weestand"

Zilverman sloeg de oogen neder, die zoo aanstonds nog vol hoop waren. Het ging hem door het hart; hij

Théatre Français de Batavia.

Direction de MM. VAN KINSBERGEN et Ad. POTIER.

Avec l'autorisation de M. le Résident de Batavia.

Jeudi, 7 Août 1856.

Relâche,

pour cause majeure.

(1871)

Per *James Drake* van New-York ontvangen:

een honderd dozijn **STOELEN**, in diverse soorten, als: Baltimore Wood Seats, Washington's, Fillimore dining Birds eye Maple, Pierce's fillibusters, Walker's sympathisers, enz., enz.

Verkrijgbaar bij

(1874) ABEELEN, DENNISON & Co.

Les soussignés ont nouvellement reçu un joli choix

d'Orgues à danser,

de qualité supérieure, contenant aussi quelques morceaux des meilleurs Opéras

(1821) RACINE, Frères.
Molenvliet.

Pas Ontvangen:

Versche Groene ERWTEN, ZUURKOOL en SPEK.

(1820) W. KUIJPERS,
Passer Senin.

J. Lejeusne,

a reçu des larges Rubans pour ceintures et des Rubans à bords de velours, des Écharpes de barège, des Barèges imprimés et des Robes de soie. Un assortiment de Corsets du meilleur modèle, et des Bracelets en or émaillé.

Ce 1 *Août* 1856. (1837)

TE KOOP Een nieuwe **GIEK**, kopervast, 4½ vaam lang en 1 vaam breed, met de benoodigde zeilen en 1 Zonnetent, alles nieuw. Te bevragen bij

(1883) HUGHAN. *Groote Rivier.*

TE KOOP Het Huis op de weg naar Tana-Abang, laatst bewoond door den heer **Mr. Verenet**, benevens het daar naast aan de Noordzijde gelegen erf, breed twee en lang zestig roeden.

Te bevragen bij

(1872) Th. DE NIJS BIK.

TE KOOP Wegens vertrek, een Huis in Gang Scott, bewoond door en te bevragen bij den Eigenaar

(1863) Jac. BOON.

TE KOOP of met medio Augustus te Huur, twee Huizen, één in Gang Patjenongan, één op Kramat.

(1854) J. R. KLEIJN, Notaris.

TE KOOP of TE HUUR.

Een Huis op Goenoeng Sahari, te bevragen bij

(1873) BARENDS.

TE HUUR. Een Huis op Molenvliet, thans bewoond door Mevr. *Dujardin*.

Adres

(1868) REIJNST & VINJU.

Primo September

door vertrek te huur, het Huis achter het paleis te Weltevreden, bewoond door majoor *van den Ham.*

(1867) WITTENROOD.

5 *Augustus.*

Op vastigheden of borgtogt in leen te bekomen

f 22,000.

Adres

(1825) VAUPEL & Co.

230ste Nederlandsche Staatsloterij.

Bestellingen op Loten in deze Loterij worden uitgevoerd à *f* 85.— per lot, **vooruit te voldoen.** Later wordt de prijs tot *f* 100.— verhoogd.

(1861) H. M. VAN DORP.

Batavia, *Julij* 1856.

Iemand van middelbaren leeftijd, ongehuwd, met de Fransche, Hoogduitsche, Engelsche en Italiaansche talen bekend, alsmede met die kundigheden, welke tot eene beschaafde opvoeding behooren, sedert 5½ jaar als Huisonderwijzer werkzaam en van voldoende getuigenissen voorzien, wenschte tot eene betrekking te geraken, *welke niets met het onderwijs te doen heeft.*

Eene matige belooning zal aanvankelijk voor lief worden genomen.

Degenen, die hierop mogten reflecteren, worden verzocht hunne brieven franco in te zenden onder letter N aan de heeren

(1866) LANGE & Co., te Batavia.

Bij akte, op den 21sten Mei 1856, sub No. 39, voor den tijdelijk waarnemend notaris *A. F. Lens* gepasseerd, is tusschen de heer **Hulbert van Ryckevorsel**, koopman en reeder te *Rotterdam*, **Johannes Cornelis van Heusde**, koopman te *Padang*, en **Jacobus Boon**, particulier te *Batavia*, een vennootschap aangegaan tot het drijven van den commissiehandel te *Padang*, onder de firma **H. VAN RYCKEVORSEL & Co.**, waarvan allen de teekening hebben.

De vennootschap is aangevangen op 21 Mei 1856 en zal voor eenen onbepaalden tijd voortloopen. (1864)

Waarschuwing.

Een ieder wordt gewaarschuwd aan den chinees **Tan Kietjoan**, hoegenaamd geene betaling te doen voor rekening van den chinees *Tan Konghim*, wiens volmagt hij niet heeft. (1865)

De ondergeteekende verzoekt beleefdelijk doch dringend, zijnen debiteuren over 1853, 1854 en 1855, hun debet met het einde dezer maand te willen voldoen.

(1843) EUGÈNE BÉDIER.

Pekalongan, 1 *Augustus* 1856.

De ondergeteekende verzoekt zijne debiteuren hun debet tot ultimo December 1855, binnen drie maanden, te willen afdragen, om sich voor geregtelijke vervolging te vrijwaren.

(1845) L. H. LüCK, Horologiemaker.
Bazaar Seneen.

Bij akte, op de 26sten Julij 1856, sub no. 127, voor mij gepasseerd, is de heer *Eliazar Gregory Gasper* op 1 Augustus 1856 uit de firma *B. Andreas & Co.* alhier als medelid afgetreden, en is die firma alstoen gedissolveerd.

(1846) J. J. MIJNSSEN, *Notaris.*

Door het aanbouwen van een Bijgebouw bij het logement te Tjiandjoer, wordt gelegenheid aangeboden tot het **logeren van eene familie.** (1877)

Bij akte, op den 29sten Julij 1856, sub no. 136, voor mij gepasseerd, is tusschen de heer *Eliazar Gregory Gasper* en *Gregory Eliazar Gasper*, kooplieden te Batavia, een vennootschap aangegaan tot het drijven van handel voor eigen rekening en kommissiehandel te Batavia, onder de firma *Gasper & Co.*, waarvan beiden de teekening hebben, aangevangen op 1°. Augustus 1856 en voor eenen onbepaalden tijd zullende voortloopen.

(1847) J. J. MIJNSSEN, *Notaris.*

Bij akte, op den 31sten Julij 1856, sub no. 149, voor mij gepasseerd, is tusschen de heeren *Barsick Andreas, Aganoor Petrus Aganoor* en *Heinrich Wilhelm Eduard Krüger*, kooplieden, de eerste te Hamburg en de beide laatsten te Batavia respectievelijk woonachtig, een vennootschap aangegaan tot het drijven van handel voor eigene rekening en kommissiehandel te Batavia en Hamburg, onder de firma *B. Andreas & Co.*, waarvan allen de teekening hebben, aangevangen den 1sten Augustus 1856 en zullende eindigen den 31sten Julij 1861.

(1848) J. J. MIJNSSEN, *Notaris.*

De generale volmagt onzer firma op den heer *G. E. Gasper* is op heden met onderling goedvinden ingetrokken.

(1849) B. ANDREAS & Co.

Batavia, 1 *Augustus* 1856.

PHOENIX FIRE OFFICE.

Gevestigd te Londen sedert 1782.

Ongelimiteerd Kapitaal.

De Ondergeteekenden, Agenten dezer Maatschappij, blijven voortdurend verzekeringen sluiten tegen Brandschade op Woon- en Pakhuizen, Meubelen, Koopmansgoederen, enz., zoo mede op Suiker-, Koffij- en Thee-Etablissementen, tegen de volgende premiën:

Op Gebouwen van Steen met Pannen gedekt, gelegen in Steden, zoomede op Goederen in dezelve............ 1% 's jaars.

Op Gebouwen van Steen met Pannen gedekt, gelegen buiten Steden, en afgezonderd van andere Gebouwen, zoomede op Goederen en Meubelen daarin aanwezig... 1/4% "

Op Suiker-, Koffij- en Thee-Etablissementen.

Gebouwen van Steen met Pannen gedekt, zoomede op Goederen, Producten, Machineriën, Gereedschappen, enz., daarin aanwezig............ 3/4% "

Op Gebouwen van Steen en Hout of van Hout alleen met Pannen gedekt, zoomede op Goederen, enz., daarin aanwezig...... 1% "

Op Gebouwen van Hout, met Sirappen gedekt, zoomede op Goederen, enz., daarin aanwezig............ 1½% 's jaars.

Op Schepen, liggende op Reeden...... 1% "

E. MOORMANN & Co., te Batavia.
(1839) C. DAMNITZ & Co., te Samarang.
P. KERVEL & Co, te Soerabaija.

Zak-Kompassen,

Veld- en Verrekijkers voor Expeditiën, Schrijf- en Toilet-Troussen, Schroef Zak-Inktkokers,

Ontvangen bij

(1853) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

Het vertrek van het Stoomschip **BANDA**, via **Pecalongan** en **Samarang** naar **Soerabaya**, is bepaald op den 10den dezer.

Voor Passage adressere men zich bij

De Agenten,

(1882) W. CORES DE VRIES.

Batavia, 6 *Augustus* 1856.

---

dacht aan alles, dacht ook daaraan, hoe de oude vrouw hem anders geprezen en dikwijls gezegd had: Doortje zou zeker gelukkig worden, want zij kreeg eenen braven man, en als het in den beginne ook wat moeijelijk ging, zou het zich wel schikken; zij had het beste vertrouwen. Thans was het met dat vertrouwen voorbij, en toch was hij nog altijd dezelfde. Er was slechts eene betoeking over hem gekomen zonder zijne schuld, en hij gevoelde dat hij die te boven zou komen: hij had daartoe nieuwen moed.

»Lieve moeder, zeide hij, het hoofd opbeurend, alles gaat in deze wereld voorbij: ook na slecht weder komt zonneschijn.

— Maar in een dwaas huwelijk schijnt zij niet weder, antwoordde de moeder. Waar daar eenmaal twist het leven verbittert, is het voor altijd uit.

— God beware ons daarvoor!... Liever zou ik mij de hand laten afhouwen, aleer ik mijn Doortje een bitter uur bereidde.

— Die komen toch, komen van zelven, hernam de oude vrouw. Reeds menigeen heeft gezegd: als eene koningin wil ik u op de handen dragen, en later was er geen eind aan de ellende.

— Dat heb ik nooit gezegd, viel hij in; ik zou het gelogen hebben; maar redelijk gemeend heb ik het en doe het nog.

— Wat helpt alle redelijkheid?

— Toch, toch, beste moeder! Met redelijkheid en vlijt komt men nog door de wereld.

— Maar het is er ook naar.

— Men moet slechts moed hebben, vervolgde hij en greep zich met geweld bij de borst, als wilde hij deze onvermijdelijke eigenschap daar wat opwakkeren.

— Niet ligtzinnig moet men zijn, riep zij daar tusschen.

— Dat ben ik niet. God weet het. Het heeft niet moeten wezen, dat ik mijn Doortje tegen Nieuwjaar zoude trouwen; wij moeten nog wachten, maar het zal wel gelukken, wel beter worden.

— Hoe lang zal zij dan wachten? vroeg de oude vrouw. Twee-en-twintig is zij geweest, hoeveel jaren zullen dan nog verloopen? Wat helpen zulke vrijerijen, waarbij een meisje oud wordt, alles afslaat, tot zij ten laatste blijft zitten.

— O, o, riep Zilverman, zijne magere handen angstig wrijvende; dat zal niet gebeuren, waarlijk niet!

— En voor den man is het even onverstandig, vervolgde de moeder, die zoo ook menig andere kunnen bekomen, welke beter voor hem geschikt ware. Ten laatste grijpt hij ook wel toe en zegt: »Nu gaat het niet anders!" Zoo zijn de mannen, zoo doen zij."

De kleermaker wilde een haastig antwoord geven en opende daartoe reeds den mond, maar hij deed het niet. De huishoudster Johanna kwam hem voor den geest; hij wilde vertellen wat hij zou hebben kunnen aangrijpen, maar hij deed het niet, wijl het den schijn zou gehad hebben, als wilde hij zich daarover beroemen. Hij herinnerde zich ook hoe Doortje, uit liefde tot hem, Werder had behandeld, en hij zag haar dankbaar en met liefde aan en legde zijne hand in de hare, toen zij de oogen tot hem opsloeg. »Men mag van mij denken wat men wil, zeide hij eindelijk, ik kan het niet verhinderen; maar die mij kennen, moeten toch weten dat ik niet slecht ben. En al ware het het schoonste en rijkste meisje ter wereld, ik zou het toch niet nemen; ik zou het niet kunnen doen, al wilde ik ook. En al zeide de geheele wereld: »Gij zijt een gek! een domkop!" ik deed het niet."

(*Wordt vervolgd.*)

BATAVIA.

Uit Cheribon ontvangen wij, onder dagteekening van 2 Augustus, het navolgend schrijven:

In eene, in deze residentie gelegen, suikerfabriek, wordt 86% sap uit het riet geperst, terwijl, gedurende den voorgaanden oogst, in eene andere fabriek, het rietsap 15° Beaumé woog. Voorzeker zijn dit de eenige voorbeelden van dien aard op Java.

— Omtrent de expeditie naar het rijk van Tomorie, wier gelukkigen afloop wij bereids onzen lezers mededeelden, leest men in de Javasche Courant van heden nog het volgende:

Ten einde de geschillen en voortdurende vijandelijkheden, tusschen de bevolking van het rijk van Tomorie en dat van Toemboekoe (Oostkust van Celebes) te doen ophouden, vertrokken de 21sten April jl. van Amboina Z. M. stoomschepen Vesuvius en Celebes, aan boord hebbende den gouverneur der Moluksche eilanden en 150 man troepen, onder bevel van den majoor der infanterie *E. C. F. Happé*, om, na te Ternate de noodige hulptroepen verzameld te hebben, tegen de Tomoriërs op te rukken.

Den 24sten April werd Ternate bereikt; de hulptroepen, ruim 600 man sterk, in 18 praauwen ingescheept, werden den 29sten daaropvolgende door de stoomschepen op sleeptouw genomen en de reis naar Tomorie voortgezet.

Het onstuimige weder was echter oorzaak, dat de stoomschepen de praauwen moesten loslaten, — ten gevolge waarvan een praauw omsloeg. De bemanning, 62 man sterk, werd evenwel gered.

Den 1sten Mei werd weder te Ternate geankerd, en nadat het stoomschip Vesuvius, hetwelk een zwaar lek had bekomen, was gerepareerd en de hulptroepen aan boord van een daartoe ingehuurd schip waren ingescheept, werd den 25sten Mei de reis op nieuw voortgezet.

Op Bangaaij aangekomen, den 28sten Mei, vernam men, dat de Nederl. Indische bark Blora, gezagvoerder *van der Beek*, welke met de levensmiddelen voor de troepen was geladen, en bereids den 20sten April van Amboina vertrokken, op een koraalrif in de nabijheid van het Vesuvius-eiland (baai van Tomorie) was vastgeraakt en totaal vergaan, doch dat een derde gedeelte van de lading was gered en naar het Vesuvius-eiland overgebragt, alwaar ook de gezagvoeder en opvarenden zich bevonden.

De stoomschepen vertrokken daarop naar het Vesuvius-eiland.

Dadelijk werden de noodige maatregelen genomen, om in het geleden verlies aan levensmiddelen te voorzien.

De pogingen, die intusschen in het werk werden gesteld, om met de Tomoriërs in minnelijke aanraking te komen, liepen vruchteloos af, zoodat tot eene militaire operatie moest worden overgegaan.

Den 18den Junij kwamen de troepen te Tampira aan en den 20sten werd naar de negorij Oessondao opgerukt, welke negorij op eene rots gelegen is van 1100 voeten hoogte, met bijna loodregte wanden en waarvan de twee eenige toegangen waren versterkt door borstweringen met steenen gevuld.

Ondanks den moed en de onverschrokkenheid der officieren en troepen, mogt het niet gelukken deze steile rots te beklimmen.

Den 22sten Junij werd de versterking aangevallen, en nadat eene menigte grenaten daarin waren geworpen, kwam de vijand al spoedig zijne onderwerping aanbieden.

Van de onzen sneuvelde een inlandsch soldaat, terwijl een twintigtal manschappen min of meer ernstig door steenworpen en randjoes werden verwond.

De vijand had vier dooden door ons geweervuur gehad, niettegenstaande hij zich achter de klippen en borstweringen verscholen hield.

Daarna werd naar de vijandelijke negorijen Oessonbatoe en Tofontoekoe opgerukt, en dezen onderzocht, doch verlaten gevonden. Daar er na deze tuchtiging weinig vrees meer bestond voor invallen van den kant van Tomorie in het gebied van Tomboekoe, werd tot den terugtogt besloten, te meer daar de aanhoudende zware regens de wegen geheel onbegaanbaar hadden gemaakt.

Den 29sten Junij waren onze troepen op het Vesuvius eiland teruggekeerd.

Zoowel de officieren als sodaten hebben bij deze expeditie den meesten ijver en moed aan den dag gelegd.

Sumatra's Westkust. — De berigten over de maand Julij behelzen het volgende:

In den nacht van den 21sten Julij is het koffijpakhuis te Penjaboengan, waarschijnlijk door onvoorzigtigheid, afgebrand, benevens 3000 jutti zakken, die daarin geborgen lagen. Bij dit ongeval is geen koffij verloren. Door de spoedig aangebragte hulp bleven de omringende gebouwen voor den brand beveiligd.

Volgens berigten uit de Laguendiebaai (Nias) waren onder de bezetting aldaar nog vele zieken.

Te Goenoeng Sitolie waren drie pikols getah pertja van Laguendie ontvangen, afkomstig uit de bosschen van Ironoboeno, een woesten volkstam, die tot nog toe alle gemeenschap van de hand had gewezen. Gezegde bosschen zijn rijk aan dat artikel.

Op den 16den en 30sten Junij hebben te Baros zware stormen gewoed. De daken van vele gebouwen zijn zeer beschadigd. Men hield zich bezig om de aan de gouvernements gebouwen veroorzaakte schade te herstellen.

Gedurende de eerste zes maanden van dit jaar, is aan inkomende en uitgaande regten ter Westkust van Sumatra ontvangen eene som van *f* 340,417.

De ontvangsten over dat tijdvak bedroegen in 1855 *f* 156,458 en in 1854 *f* 290 109.

De uitvoer van koffij te Padang bedroeg over de eerste zes maanden van dit jaar een hoeveelheid van 71 809 pikols, terwijl gedurende dienzelfden tijd in 1855 werden uitgevoerd 45,422 pikols en in 1854, 81,461 pikols.

(*Jav. Cour.*)

Pasoeroean, 26 Julij. Van Sidokari ontvangen wij het volgende berigt:

In den loop dezer week, begaf zich eene Chinesche vrouw van Soerabaya naar Sidokari op weg, toen zij, omtrent hare woning bereikt hebbende, omstreeks 12 ure 's middags, door drie gewapende Javanen werd aangevallen; na eene hevige worsteling met de tandoedragers, waarbij een hunner is gewond geworden, is het dezen mogen gelukken de roovers te verjagen, die echter hare trommel met kleinodiën en gelden hebben mede genomen. Naar men verneemt, is het de pogingen der ijverige politie mogen gelukken, de daders op het spoor te komen en te vatten.

— Gisteren werden alhier in het stadsverband opgenomen twee Inlandsche kinderen van 4 à 5 jaren, welke beide door twee honden, zijnde de eene zwart en de andere gevlekt, deerlijk aan het gezigt en de hals gehavend zijn geworden. Het eene dezer ongevallen heeft plaats gehad te Gadong het andere te Warong Dauwo. Door de spoedig aangebragte geneeskundige hulp hoopt men hen in het leven te behouden. Niettegenstaande alle aangewende pogingen, is het niet mogen gelukken deze dieren magtig te worden.

— In het district Redjassa, dessa Gapoe, heeft zich heden nacht eene Javaansche vrouw, Kiema genaamd, en moeder van twee kinderen, waarvan een nog zuigeling, het leven willen benemen, door zich drie wonden in den buik en twee aan de hals met het lemmet eener piek toe te brengen, na vooraf haar broeder verzocht te hebben, dit voor haar te doen. De aanleiding tot dezen zelfmoord is toe te schrijven aan overspel, hetwelk zij gepleegd had en uit vrees voor wraak van haren man. Alhier in het stads-verband gebragt zijnde, is haar dadelijk geneeskundige hulp toegebragt geworden, doch haar toestand is zeer gevaarlijk.

(*S. N. & A. B.*)

De nachtelijke Aanval op Loemar. (Borneo's Westkust) 11—12 Junij 1856.

Zoo menig heldenfeit in de krijgsgeschiedenis van Nederlandsch Indië is onvermeld gebleven en der vergetelheid prijs gegeven, omdat het den geschiedschrijver aan vertrouwde en goede bronnen ontbrak, die hem in staat stelden, de gebeurtenissen in het juiste en ware daglicht te plaatsen. Zoo menige daad van zeldzame zelfopoffering, onbezweken trouw, volharding en moed is daarom ons slechts alleen bewaard geworden in een koud officiëel berigt, dat uit zijn aard niet altijd in alle omstandigheden kan afdalen, en daardoor voor den lezer weinig aantrekkelijks oplevert. Dubbeld aangenaam is het ons dus, van eene achtenswaardige en wel-onderrigte zijde, in de gelegenheid te zijn gesteld, om eene episode uit de jongste krijgsgebeurtenissen van het Indische leger te kunnen mededeelen, aan het hoofd dezes vermeld, die nog versch in ieders geheugen ligt, maar zeker aan weinigen in alle bijzonderheden is bekend, welke dierhalve hieronder mogen volgen.

Tot regt verstand van het verhaal, achten wij het echter noodzakelijk, een kort overzigt van de ligging van het tooneel der gebeurtenis (Loemar en onze militaire sterkte aldaar) te doen voorafgaan.

Loemar is gelegen in eene zeer aangename vlakte, aan den voet van het Sepangsche gebergte, omstreeks 4 uren van den militairen post van Lara ten zuiden, en even zoo ver van Sepang ten noorden verwijderd. Twee zeer moeijelijk te begane wegen verbinden deze posten; die naar Sepang leidt verder tot onzen militairen post te Seminis. Loemar bestond grootendeels uit een Passer van ijzerhouten huizen met allang-allang bedekt, die vóór de verwoesting zeer regelmatig en netjes waren aangelegd, tusschen de zamenvloeijing van de Lomar- en Ledo-rivier. Het getal huizen bedroeg ongeveer 150 tot 20 bewoond door eene rustige en gehoorzame bevolking v 5 à 6 honderd zielen, die zich uitsluitend met den klei handel bezig houden. Op omtrent 20 minuten van d Passer verwijderd, in het gebergte, aan den weg, die n Sepang voert, lag het kongsie-huis, waarom heen de w ningen der chinesche mijnwerkers liggen, wier gewoo te het is, niet *in* maar *om* het kongsie-huis te won Het kongsiehuis was een stevig gebouw van ijzerh met ijzerhouten sirappen, van een gesloopten walg omringd, die, met sterken bamboe digt begroeid, eene n tuurlijke verdediging aanbood.

Onze militaire post lag op 100 schreden afstands t zuiden van den Passer, en was daar oorspronkelijk aan legd om den Hoofden, door het Gouvernement aangeste zekere bescherming aan te bieden en aan hunne lastgevi gen kracht bij te zetten. Het kampement was aan rivier gebouwd en aan dien kant aldus beschermd. A de overige zijden was het omringd door een houten ri muurtje, ongeveer 4 voeten hoog, van staken opgetro ken, ter dikte van een arm. Het bestond voorts slec uit eene bamboezen woning, met allang-allang gede Een gedeelte daarvan was ingerigt tot woning van d kommandant van den post, het overige voor kazerne, k ken en wachtkamer. Het kampement had twee inga gen, aan de oost- en noordzijden en lag omringd v obi-velden.

Lioe Tsong was een der chinesche hoofden over kongsie-mijnen van Loemar, die, na de inneming v Montrado in 1854, in hunne werkzaamheid door h Gouvernement bleven bevestigd, met uitdrukkelijk v bod echter, om zich in het minst met politieke zaken bemoeijen, of als zoodanig eenig gezag uit te oefene Op het einde van 1854 werd hij echter reeds gearrestee wegens den nadeeligen invloed, dien hij uitoefende op bevolking van Loemar, ten gevolge waarvan de door h Gouvernement aangestelde chinesche hoofden, in hun handelingen werden belemmerd. Een jaar daarna (in 185 verzochten die hoofden, op dringende beden van een mijnvolk, dat *Lioe Tsong* uit zijn arrest zou word ontslagen, en het Gouvernement, (ook ten gevolge v eenige gewigtige diensten door gemelde hoofden bew zen, en onbekend met de redenen, die hen noopten o voor hem die vrijheid te verzoeken,) vond goed h dit verzoek in te willigen en *Lioe Tsong* werd vrije voeten gesteld.

Van dat oogenblik af schijnt *Lioe Tsong* het voo nemen te hebben opgevat, zich over zijn jaar gevang nisschap te wreken. In Februarij 1856 nam hij de ve hoogde pacht der Goudmijnen tot aanleiding om een 40 reeds ongunstig bekend staande mijnwerkers tot verlo uit Loemar over te halen. Hij verwijderde zich m deze naar Sekajang (district Landak, op de grenzen v Sawarak). Van hier deed *Lioe Tsong* nu en dan b rigten aan de Mijnwerkers van Loemar uitgaan, dat zich eerst met de zijnen behoorlijk wilde inrigten wapenen, om daarna terug te komen, het mijnvolk te gader tot verloop over te halen, en het passer-vo daartoe des noods te dwingen door het verbranden hu ner woningen en het ombrengen hunner vrouwen.

Lioe Tsong scheen zich echter te Sekajang weinig zijn gemak en naar zijn genoegen te bevinden. Alth reeds in 't begin van Mei jl. trachtte hij met de zij weder naar Loemar terug te keeren. Reeds halverw ge had hij zijn plan volvoerd, toen de Assistent-Resid van Montrado zich juist te Loemar bevindende, daar kennis kreeg en last gaf om alle pogingen aan te w den, ten einde zich van deze bende en haar aanvoer meester te maken. Hierdoor verontrust, bleven de o standelingen in den omtrek ronddwalen.

Bij zijn verblijf te Loemar vond genoemde Assiste Resident ook aanleiding om te vermoeden, dat de kongs hoofden van Loemar heimelijk in gemeenschap met *L Tsong* stonden en met genoegen de pogingen der gevlu ten aanzagen, ze goedkeurden, en misschien wel onde steunden. Ten gevolge daarvan werd de last uitgeva digd, om het kongsiehuis (het vereenigingpunt der mi hoofden in het gebergte), dat tot heden was gespa gebleven, te doen afbreken. Hierdoor zouden de ho den, door het gouvernement aangesteld, in den vervol vrijer in hunne handelingen worden en een belangr brandpunt bij eventuelen opstand worden vernietigd, wa tegen de berekeningen aan, had het kongsiehuis bij chinezen zijn vroeger *prestige* gehouden. De afbraak w tegen den 12 Junij vastgesteld. Natuurlijk verwe deze voorgenomen maatregel meerdere ontevredenh onder de kongsiehoofden en deed zulks den band v overeenstemming tusschen hen en de bende van *L Tsong* naauwer toehalen.

Intusschen had de kommandant der troepen van Wester-afdeeling van Borneo, reeds in half Mei, den zw bezetten post van Loemar, van 15 tot 50 man doen v sterken en op 1 Junij was den 1sten luitenant *W. Mek* het militair en civiel gezag van Loemar opgedragen, les voor 't geval, dat de afbreking van het kongsieh tot onrustige beweging mogt aanleiding geven. De ko mandant van Loemar ging voort met alle pogingen te wenden, om *Lioe Tsong* of eenigen zijner bend achterhalen, maar deze mislukten allen, doordien de standelingen telkens in de ondoordringbare bossch terug trokken en zich daar schuil hielden.

Op den 11 Junij, een dag vóór de beraamde braak, wist echter *Lioe Tsong* in het kongsiehuis te men en met de hoofden der mijnkongsies een m gesprek te houden. Bij die vergadering schijnt h mijnhoofden geheel in zijn voordeel te hebben ge nen en aldaar besloten te zijn, nog dienzelfden dag tot het mijnvolk te begeven, het over te halen, op dien avond in het kongsiehuis te vereenigen en daaruit onzen militairen post aan te vallen, de bezet af te maken, het kampement en den passer te verb den en van de algemeene verwarring gebruik te ma om geheel Loemar in opstand te brengen en da in het nabij gelegen district Lara hetzelfde te bep ven. Aan dit voornemen werd gevolg gegeven. De ging tot opruijing van het mijnvolk, met de sabel i vuist, door *Lioe Tsong* gedaan, gelukte maar al te waartoe niet weinig bijbragt, de bovenaardsche aan het hoofd der opstandelingen toegeschreven, di zijne chinesche landgenooten als een voornaam toove bekend stond, en bij deze gelegenheid van al zijn inv gebruik maakte. Volgens later ingewonnen berigten, het mijnvolk tegen 8 ure des avonds naar het kon huis op, bragt den avond met offeren en gebeden

BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE,
van Woensdag 6 Augustus 1856, No. 63.

en na zich van wapenen voorzien en de noodige aanstalten gemaakt te hebben, vervolgde het later, ten getale van 100 à 150 man, in de grootste stilte hunnen togt naar onzen militairen post.

De berigten omtrent de handelingen der chinesche hoofden, waren echter in de laatste dagen voor die zich in de militaire Benting bevonden, weinig verontrustend geweest. Niets gaf aanleiding om een naderend gevaar te duchten. De kommandant *Mekern* had zich, in den morgen van den 11den, (toen iets vroeger de bijeenkomst der opstandelingen had plaats gegrepen) in persoon naar het kongsiehuis begeven, vond daar alles in den meest vreedzamen staat, werd door de bewoners op de vriendelijkste wijze ontvangen, en de gewone thee, met andere chinesche ververschingen, hem aangeboden. Dienzelfden avond ten half elf ure, echter meldde zich de chinesche spion *Lie Tjap* bij hem aan, en verhaalde den luitenant *Mekern*, die aan zijne schrijftafel zat, dat deze maand een boelan djahat was, en er een plan bestond tot verwoesting van Loemar en den militairen post. *Lie Tjap* had zulks vernomen van een zijner vrienden onder de mijnwerkers, die bij hem op den passer eenige inkoopen was komen doen, en hem den goeden raad gegeven had, om tijdig zijne goederen te gelde te maken. De luitenant *Mekern* waarschuwde zijne soldaten, maar, waarschijnlijk vooral ten gevolge zijner persoonlijke bevindingen op dien dag, en de omstandigheid, dat zoo dikwijls op Borneo verontrustende tijdingen worden uitgestrooid, die zich later niet bevestigen, vermoedde geen dadelijk gevaar. Hij zond den spion weg, met het lakoniek antwoord: »Welnu, laten ze komen, wij zullen ze ontvangen.''

Na nog lang opgebleven te zijn, begaf zich de luitenant *Mekern* eerst ten 1 ure naar bed, doch werd reeds één uur daarna gewekt door een schot, vlak bij den Oostelijken ingang van de sterkte. Het was dat van de schildwacht, die verraderlijk door een chinees overvallen, op hetzelfde oogenblik, dat deze naar hem hieuw, den aanvaller onmiddelijk met zijn geweer afmaakte. Eenige chinezen trachten te gelijkertijd aan den noord ingang binnen te dringen. Ook de eerste wordt door de schildwacht neêrgeveld, en deze werd dadelijk door de europeschen sergeant *Bos* van de wacht, met eenige wachthebbenden, bijgesprongen. Eene andere, nog talrijker bende, dringt over het 4 voet hooge staketsel, de noord zijde van de sterkte binnen. Luitenant *Mekern* heeft zich intusschen op het eerste schot naar het logies der manschappen begeven, en gelast den indringenden vijand terug te houden. Hij zelf ijlt het eerst naar buiten, ter verdediging van de aan hem toevertrouwden post. Naauwelijks buiten gekomen, valt een chinees, met een tweehands-zwaard gewapend, op hem aan en brengt hem tot tweemaal toe eene doodelijke wond toe. De dappere *Mekern*, die reeds zoo vaak het vijandelijk staal heeft getrotseerd, valt en heeft nog juist tijd genoeg aan den nabij hem staanden onder-officier de heldenwoorden toe te roepen: »Sergeant ik sterf, houd gij u nu goed!'' Een Inlandsch soldaat, *Mekern* ziende vallen, wreekt den dood van zijn beminden officier, door op staanden voet den bespringer naast zijn slagtoffer neder te vellen.

Inmiddels heeft de vijand brandstoffen op het allang-allang dak van het kampementje weten te werpen en steekt het in brand. De Europesche korporaal *Kleingeld* tracht, te midden der vlammen en blootgesteld aan het vijandelijk staal, den brand te blusschen. Hij bekoopt zijn moed met den dood: vijf doodelijke wonden worden hem in zijn gevaarlijken arbeid toegebragt.

De Inlandsche soldaten (de geheele bezetting bestond uit Inlanders, behalve de officier, 3 onderofficieren en een korporaal) nu allen naar buiten gevloden, scharen zich om het lijk van den gevallen *Mekern*, zetten onder bevel van den Inlandschen koporaal *Kassim* de verdediging van hunnen post voort, door immer te trachten den vijand naar buiten te dringen. De sergeant *Bos* tracht hetzelfde met zijne wacht te bewerkstelligen, op het andere gedeelte van het kampement. De kaserne brandt inmiddels achter hun rug af, en het geheele kampement staat in lichtelaaije vlam. Op dit oogenblik herinnert zich *Kassim*, dat twee vaatjes ammunitie zich nog in de kaserne bevinden. Twee vrijwilligers bieden zich aan tot het waagstuk, om deze gevaarlijke voorwerpen uit het brandend gebouw te redden. Met het meeste beleid wordt het plan ten uitvoer gebragt en het buskruid op een zooveel mogelijk veilige plaats gesteld. Intusschen wordt het gevecht met alle kracht voortgezet; het gelukt eindelijk den onzen den vijand uit de sterkte te dringen, die op eenigen afstand zijn vuur uit tjanto's (1) voortzet, dat door de bezetting even hevig en met voordeel wordt beantwoord. Anderhalf uur duurde deze ongelijke strijd, en van de zijde der verdedigers met onbezweken moed. Een Inlandsch soldaat, na vijf zware wonden te hebben ontvangen, neemt tot het einde toe, deel aan het gevecht.

De aanvallers, hun doel aanvankelijk mislukt ziende, keeren naar den nabijzijnden passer terug, trachten het volk op hunne hand te krijgen en te overreden met hen den strijd te hervatten. Dit niet gelukkende steken zij den passer in brand, terwijl het volk naar 't gebergte vlugtte. De onzen zetten zooveel mogelijk hun vuur op de brandstichters voort.

Alleen het aanbreken van den dag maakte een einde aan het tooneel van strijd en verwoesting en stelde ons dapper hoopje volk in de gelegenheid, om al de gevolgen daarvan en tevens het hagchelijke hunner positie te doen inzien. Behalve den verslagen bevelhebber, bevonden zich 1 korporaal en 3 manschappen gesneuveld in hun midden; 3 inlandsche soldaten waren zwaar gekwetst.

(1) Tjanto's zijn een soort van vuurroeren, die op den schouder van ieder volgend man worden gelegd en, na gemikt te hebben, afgevuurd. Hun schot is echter zeer onzeker.

Het verlies van den vijand was echter veel aanzienlijker geweest, blijkbaar aan de bloedige sporen, die ze hadden achter gelaten. De spion *Lie Tjap*, die slechts te laat het naderend gevaar had voorspeld en bij den aantogt der bende getracht had, zich binnen de sterkte te redden, maar niet had toegelaten kunnen worden, lag zwaar gewond voor de benting, en werd daarna door de onzen verpleegd. Intusschen was het geheele kampement, met al wat daar in was, in de asch gelegd, en bevonden zich de manschappen onder den blooten hemel, met slechts weinigen leeftogt (die toevallig buiten was blijven liggen, en nog niet in de kazerne opgeborgen), van alle zijden omringd van eene vijandelijke bevolking.

Niet te verwonderen, dat van ééne zeer enkele zijde het voorstel uitging, om op Lara terug te trekken. Maar het ware wederom vooral de inlandsche soldaten, die besloten om hunne puinhoopen niet te verlaten, en hunnen nog rookenden post tot het uiterste toe te verdedigen en te bewaren. De inlander *Soedin* met drie zijner kameraden bieden zich aan, trots den hen omringden vijand, een brief en berigt te brengen aan den kommandant van Lara, ter bekoming van de noodige hulp. De brief en de boden bereikten gelukkig hunne bestemming.

De militaire kommandant van Lara haastte zich, zooveel in zijn vermogen was, de bezetting van Loemar bijstand te bieden. Een detachement van 13 man (zijnde alles wat op Lara kon gemist worden), voorzien van eenige vivres, en onder aanvoering van den luitenant *Hamel*, krijgt daartoe den noodigen last. Reeds in den avond van den 12den Junij kwamen zij te Loemar aan.

Dien ganschen dag hadden de onzen in onzekerheid doorgebragt, of den vijand den aanval ook zou herhalen; maar niets daarvan was gebeurd. Bij het optrekken van den nevel, op den daarop volgenden dag, bespeurden de onzen, dat de Chinezen zich tusschen het Kongsiehuis en den Passer, in eene ingraving, op 160 passen afstand van onzen post, hadden genesteld, en van daaruit vingen zij weder een wel onderhouden vuur uit hunne tjanto's op onze weinige troepen aan, terwijl in den omtrek van alle zijden schoten op de bezetting werden gelost, doch zonder eenige uitwerking, daar hun schot steeds slecht was bestuurd. Nadat dit vuur eenigen tijd door de onzen krachtig was beantwoord, besloot de luitenant *Hamel*, een uitval te doen, en rukte aan het hoofd van 15 man van zijn detachement de sterkte uit en tegen den vijand op. De Chinezen bleven in hunne positie, totdat de onzen in hunne onmiddelijke nabijheid waren, doch werden daaruit met de bajonet verdreven; sommigen namen daarop de vlugt naar het Kongsie-huis, en werden door de onzen achtervolgd, doch wonnen het dezen in het loopen af. Een tweetal werden op de plaats afgemaakt, terwijl eenige amunitie, tjanto's en ook eenig kruid door onze troepen werden buit gemaakt. Daarna werd onze sterkte niet meer aangerand; alleen werd in den loop van den dag onze positie nog door eenige geweerschoten uit den omtrek verontrust.

In den avond van den 12den Junij vernam men te Montrado de tijding van het voorgevallene. De majoor *Maubach*, militaire kommandant der Chinesche districten, besloot nog dien eigen nacht zelf daar heen te gaan, met eene colonne van 150 man en 2 mortiertjes, vergezeld van den kapitein waarnemend assistent-resident van Montrado, den *Caph-Tay* en den gecommitteerde van den sultan van Sambas. Om drie ure des nachts vertrok de colonne en bereikte ten 2 ure des namiddags Soengi-Betong, omtrent 8 uren van Montrado gelegen. Alhier werd de kommandant der colonne onderrigt, dat er bij den vijand plan zoude bestaan, om tusschen deze plaats en Lara, de troepen af te snijden. De luitenant *Harreveld* krijgt alsnu bevel, om met 50 man onmiddelijk naar Lara door te marcheren. Zonder verhindering echter komen deze nog ten elf ure 's nachts daar aan. Ongeveer 35 paal hadden deze wakkere mannen, door een hoogst bergachtig en moeijelijk terrein, in éénen dag afgelegd. Het overige gedeelte der colonne vereenigt zich den volgenden dag bij hunne krijgsmakkers, en herstelt alzoo het vertrouwen bij de hoofden van Lara. Want ook deze post verkeerde in eene onrustige positie, daar het gerucht liep, dat eenige mijnen, in den omtrek gelegen, zich niet ongeneigd hadden betoond, het voorbeeld tot opstand van die van Loemar te volgen.

Kort na de aankomst der colonne te Lara, arriveerde ook het transport der drie zwaar gewonden van Loemar, die twee volle dagen zonder eenige verpleging waren geweest, dan de weinige, die hunne kameraden hun vermogten toe te brengen. Deze bragten de tijding, dat de positie, door den luitenant *van Hamel* zoo waardig gehandhaafd, nog immer door de oproerige Chinezen werd verontrust.

De majoor *Maubach* besluit daarop, niettegenstaande de vermoeidheid van de troepen, nog dienzelfden avond naar Loemar op te rukken, en na een gedeelte zijner colonne, ter versterking van Lara, te hebben achter gelaten, marcheert hij aan het hoofd der overige colonne, naar den aangevallen post, waar men 's nachts ten 3 ure aankwam.

Hier trof hij de onzen aan, nog altijd bivouacquerende onder den blooten hemel, maar getrouw op hunnen post, die in een puinhoop was veranderd en drie dagen lang aan alle aanvallen van een muitzieken vijand was blootgesteld geweest.

Den dag daarna kwam ook de militaire kommandant van Seminis, de 1ste luitenant *von Koch*, met een detachement opzetten. Niet zoodra toch had deze het gevaar vernomen, waarin zijne kameraden verkeerden, of hij was, na eerst het kommandement van zijnen post te hebben overgegeven aan een ander officier, en een 25tal manschappen van het garnizoen te Sambas te hebben afgehaald, met dezen ook ter hulp en ontzet toegesneld.

De onzen te Loemar hadden echter, in den ochtend van den 14den, uit het hondengeblaf en andere bewegingen uit het Kongsie-huis, in de verte, het vermoeden opgevat, dat de Chinezen het verlaten hadden, en in het gebergte de vlugt hadden genomen, waarschijnlijk op het vernemen, dat eene kolonne van Montrado in aantogt was.

De majoor *Maubach*, wiens plan aanvankelijk was geweest, om dit brandpunt van den opstand in den rug en in het front aan te vallen, besloot eerst eene veldontdekking in de rigting van het kongsie-huis te doen, waarmede de luitenant *Harreveld* werd belast. Na eenigen tijd komt deze terug, met het berigt, dat het kongsie-huis al de kenteekenen droeg, van in groote verwarring te zijn verlaten, terwijl in eene kamer, waarschijnlijk tot hospitaal ingerigt, de sporen van eene massa geronnen bloed nog zigtbaar waren, hetgeen tot bewijs kon strekken van de groote slagting, door onze handvol dapperen onder de Chinezen aangerigt.

Nabij het Kongsie-huis vond men alleen een ouden Chinees, die de vlugtelingen niet had kunnen volgen. Eerst na zware bedreigingen komt deze tot de bekentenis, dat bijna al het mijnvolk van Loemar aan den opstand had deel genomen, en *Lioe Tsong*, het opperhoofd, zwaar aan den hals gekwetst, was weggedragen, terwijl, behalve deze, een twaalftal der muitelingen was gesneuveld en een groot getal bij de gevechten gewond. Ook wijst hij de rigting aan, waarheen de vlugtelingen getrokken zijn, en thans worden door den majoor *Maubach* naar alle kanten patrouilles heen gezonden, ter opsporing van den gevlugten vijand. In den ochtend van den 16den Junij, gelukte het aan een dezer, die geleid werd door den assistent-resident, op een uur afstands van het Kongsie-huis, eerst den tandoe, en, iets verder, het lijk van den hoofd-oproerling *Lioe Tsong* zelven te vinden, die door de zijnen, waarschijnlijk niet verder kunnende gedragen worden, of hunne vlugt belemmerend, lafhartig aan zijn lot was overgelaten.

Dadelijk wordt last gegeven de huizen, die aan den weg staan en de zigtbare blijken dragen, van den vlugtenden vijand te hebben geherbergd, tot den grond toe te verbranden. Het hoofd van *Lioe Tsong* wordt afgehouwen en naar Lara gezonden, waar het op een paal wordt gesteld, tot geruststelling van de goede, en als eene bedreiging voor de in dat district twijfelende bevolking, dat de aanvoerder der opstandelingen gevallen was.

Der Chinesche bevolking van Loemar, die naar alle zijden in het gebergte was gevlugt, wordt door boden en proclamatiën aangezegd, om binnen driemaal vier en twintig uren naar Loemar terug te keeren, terwijl bij uitblijven na dien tijd de zwaarste straffen hen zouden treffen, en zij door de Dajaks in de bosschen zouden vervolgd worden. Deze aanzegging had het gewenschte gevolg, te meer daar zij gerugsteund werd door 150 Dajakkers, die reeds op den 15 zich bij den assistent-resident waren komen aanmelden en hunne hulp aanbieden, hoewel zij voorloopig alleen gebruikt werden, om de kolonne als koelies te helpen. In de dagen van den 18, 19 en 20 kwam reeds drie vierde der bevolking terug en werd van vrijgeleide voorzien. Eenige arrestatiën werden in stilte gedaan van personen, welke verdacht werden medepligtig te zijn geweest, en dezen in streng onderzoek genomen.

Intusschen was de overste *Kroesen*, bevelhebber der troepen op Borneo's Westkust, een uur na het vernemen der tijding, in de grootste haast van Pontianak naar het punt des opstands gesneld. Reeds den 20 Junij kwam hij te Loemar aan, met zich van Montrado medenemende een detachement en het gedecoreerd vaandel van het 7de bataillon, dat, ten gevolge der reorganisatie, naar Java opontboden wordende, nu nog dit laatste oorlogstooneel bezocht, en, onder welks schaduw, eenige dagen later, de gevallen helden mogten worden begraven.

Drie en twintig Chinezen waren door den assistent-resident, op voldoende getuigenissen, gevat, als hoofdaandeel te hebben gehad in den nachtelijken aanval op onze sterkte te Loemar.

De overste *Kroesen* belastte eene commissie, onder voorzitterschap van den kolonne-commandant *Maubach*, om hunne meerdere of mindere schuld te onderzoeken; deze eindigde hare zitting des avonds van den 22sten. Veertien Chinezen, wier schuld overtuigend bewezen is, werden door den overste tot den dood met den strop veroordeeld; acht, waartegen zware vermoedens bestaan, zullen naar Java verbannen worden; een werd geheel onschuldig bevonden en onmiddelijk op vrije voeten gesteld.

Op den 23sten Junij werd het doodvonnis aan elf der veroordeelden te gelijk voltrokken, onder de oogen van eenigen der bevolking van Loemar, die bij deze gelegenheid door den kommandant der troepen op het krachtigst werden toegesproken en tot gehoorzaamheid aangemaand, daar, bij de minste overtreding, ook hun hetzelfde lot te wachten stond.

Met de meeste koelbloedigheid en onverschilligheid gingen de oproerlingen hun einde te gemoet.

Drie ter dood veroordeelden ontvingen, wegens hunne jeugdige jaren, op verzoek van den Caph-Tay, gratie, op het punt, dat de vreeselijke straf ook aan hen zou voltrokken worden.

Een sergeant van de bezetting van Loemar, die, terwijl al zijne kameraden zoo manhaftig hadden pal gestaan, een oogenblik zijn duren krijgsmanspligt had vergeten, werd bij deze gelegenheid gedegradeerd.

Op het zelfde oogenblik werd de moedige en helaas! te vroeg gevallen luitenant *Mekern*, met zijne vier gesneuvelde makkers, onder het vaandel begraven, op de plaats zelve, waar zij den laatsten adem hadden uitgeblazen, ter verdediging van de hun aanvertrouwde positie. De luitenant-kolonel *Kroesen* bragt bij die gelegenheid der dappere bezetting in krachtige woorden hulde voor hun gehouden gedrag, hen, die zich onderscheiden hadden benevens de gevallenen tot toonbeeld aanwijzende aan hunne makkers.

Men verneemt, dat de kameraden van luitenant *Mekern*, ter Borneo's Westkust, op deze roemvolle plek een gedenkteeken ter zijner eer zullen oprigten. Maar een nog duurzamer gedenkteeken heeft *Mekern* zich reeds gesticht in de harten zijner krijgsmakkers, die met zijn dood en de heldhaftige verdediging van Loemar wederom eene schoone bladzijde zien toegevoegd aan de geschiedenis van het Nederlandsch-Indische leger, reeds zoo rijk aan wonderen van moed, beleid en trouw, door de onzen ten allen tijde, en meestal onder de grootste ontberingen en opofferingen, aan den dag gelegd.

Eene nieuwe, hoogst belangrijke expeditie wacht op dezen oogenblik wederom een deel van dat Indisch leger. Een moeijelijken kamp zal het welligt te strijden hebben; moge de uitkomst eervol en voorspoedig zijn! Reeds in voorbaat stellen wij onze kolommen open, ter vermelding der heldenfeiten, die ook gewis in het Lam-

pongsche oorlogsveld den roem van de Nederlandsche vlag zullen verhoogen.

Ten slotte is het ons nog aangenaam, te kunnen mededeelen, dat, bij het vertrek der stoomboot van Singkawang, de geruchten, omtrent de Chinesche districten, zeer geruststellend waren. Op Loemar was de geheele bevolking bijna teruggekeerd, en was men weder begonnen met de opbouwing der verbrande huizen. Reeds werden aanstalten gemaakt, om een nieuwen Passer te maken. Aan het daarstellen van eenen nieuwen militairen post, waartoe de ijzerbouten materialen van het afgebroken kongsie-huis worden gebruikt, werd ijverig gewerkt. Die post zou voorloopig meer dan 100 man sterk blijven. Op Lara was alles rustig, en de afdoende handeling van den overste *Kroesen*, op Loemar, had eene bijzonder goede uitwerking gehad.

NEDERLAND.

Onder dagteek. van den 30 April, heeft Z. M. de Koning een besluit genomen, betreffende wijzigingen in de uniform der schutterij. De jas, door de officieren, in kleine tenue, gedragen wordende, zal zijn van donkerblaauw laken, met open kraag en ééne rij knoopen, geheel overeenkomstig het model bij de officieren der infanterie van het leger in gebruik, en de uitmonstering aan den kraag van rood laken; de voorschrevene bepaling zal, wat de kleur van het laken betreft, op de officieren, die thans van een' jas van eene andere kleur van laken mogten zijn voorzien, slechts bij vernieuwing van dat kleedingstuk van toepassing zijn; de officieren zullen geen zilveren galon aan de pantalons, ook niet in groote tenue, meer dragen, maar het galon zal worden vervangen door eene wit lakensche bies.

— Den 6den Mei werd, in de gewone vergadering van het collegie *Zeemanshoop* te Amsterdam, aan den stuurman W. van Essen, oud 22 jaren, namens eenige Fransche assuradeurs, een met zorg bewerkte chronometer uitgereikt. De tijdelijke voorzittende commissaris C. Koert hield bij die gelegenheid eene gepaste aanspraak, waarin hij het moedig gedrag van dien stuurman schetse bij de redding van het schip *l'Harmonie*. Ook bragt de spreker niet alleen hulde aan de menschlievendheid van kapt. T. de Jong, van den bodem, maar ook aan de Fransche assuradeurs, die hunnen dank op zoo onbekrompene wijze aan den dag hadden gelegd. Eene talrijke menigte gaf, door herhaalde toejuiching, hare ingenomenheid met deze plegtigheid te kennen.

— Voor eenigen tijd werd door de dagbladen een brief uit de Kaap de Goede Hoop publiek gemaakt, waarin door een der landbouwers aldaar aangedrongen werd op het zenden van Nederlandsche arbeiders derwaarts. Thans verneemt men, dat zich aldaar eene commissie heeft gevormd, die een bepaald plan ontworpen heeft om Ned. jongelieden in staat te stellen zich naar de Kaap te begeven. De comm. heeft zich in verband gesteld met eenige personen hier te lande, aan wier hoofd zich de heer Beelaerts van Blokland te Rotterdam bevindt, en dezen uitgenoodigd om knapen en meisjes, die daartoe geneigd mogten zijn, naar de Kaap te zenden. Het reisgeld en de kosten van uitrusting zullen later worden gevonden uit de verdiensten der jeugdige landverhuizers, die bij landbouwers in het werk zouden worden gesteld: maar ten einde ieder denkbeeld van lijfeigenschap weg te nemen, heeft de commissie aan de Kaap op zich genomen, het voogdijschap over de kolonisten te zullen aanvaarden, zoodat de daartoe vereischte stukken haar moeten worden overgemaakt.

— Z. M. de koning bevindt zich nog op het Loo en zal vermoedelijk eerst den 10den dezer in de residentie terugkeeren.

H. M. de koningin heeft het *Huis ten Bosch* betrokken en zal daar den zomer doorbrengen.

Nadat in de helft der vorige maand prinses Frederik en HD. dochter naar Berlijn vertrokken waren, is prins Frederik haar den 20sten derwaarts gevolgd, hoofdzakelijk om aan het hof van Berlijn de keizerin-weduwe van Rusland te ontmoeten, die aan dat hof insgelijks een bezoek brengt. Men wil dat prins Frederik bij de krooning van den keizer van Rusland den koning der Nederlanden zal vertegenwoordigen.

De koningin-weduwe heeft van haar voornemen, om hier te lande terug te keeren, wegens eene ernstige ongesteldheid, vooreerst moeten afzien. H. M. is echter weder aan de beterhand.

— Aan ons hof wordt dagelijks het bezoek gewacht van den aartshertog Maximiliaan van Oostenrijk, broeder van keizer Frans Jozef. In het paleis van Z. M. in het Noordeinde, zijn appartementen voor dien vorst in gereedheid gebragt. Hij wordt te Antwerpen afgehaald door Z, M. stoomjagt *de Leeuw*, dat onder commando van den schout-bij-nacht 't Hooft tot zijne beschikking is gesteld, om onze zeehavens te bezoeken. De aartshertog zal de koningin op het Huis ten Bosch en den koning op het Loo bezoeken.

— Op het landgoed *Bokkershagen*, van prins Frederik wordt eerstdaags ook verwacht de kroonprinses van Zweden en Noorwegen, oudste dochter van genoemden prins.

— Bij gelegenheid van de uitwisseling der ratificatien van het, den 39sten Dec. ll., tusschen Z. M. den koning der Nederlanden en Z. M. den keizer van Oostenrijk gesloten verdrag van handel en scheepvaart, heeft Z. M. de keizer den Nederl. minister van buitenl. zaken, baron F. A. van Hall, benoemd tot grootkruis der Leopoldsorde; den minister van finantien, den heer dr. A. Vrolik, en den voormaligen minister van kolonien, thans gouv.-generaal van Neêrl. Indië, den heer C. F. Pahud, tot grootkruis der orde van de IJzeren Kroon; den heer staatsraad mr. I. Boeye tot commandeur derzelfde orde, en den referendaris bij het ministerie van buitenl. zaken, den heer mr. C. le Clercq, tot ridder der orde van Frans Joseph.

— Het doodvonnis, door middel van strop en galg, werd den 4den Junij te 's Hertogenbosch, 's middags ten 12 ure, te gelijk uitgevoerd aan de personen van *Cornelis de Jongh* en *Adriaan de Klerk*, de eerste oud 57, de tweede 41 jaren, beiden geboren en woonachtig op het beruchte Rucphensche Heike, gemeente Rucphen, arrondissement Breda. De beide boosdoeners hebben zich met God verzoend, doch bleven tot aan het einde volhouden, dat zij aan het feit, waarvoor zij ter dood veroordeeld zijn, onschuldig waren, daarbij voegende, dat zij echter den dood voor hunne vroegere misdaden verdiend hadden.

Beiden verlangden den 3den, toen hun de dood werd aangezegd, voor de laatste maal hunne familien te zien, en daarop kwamen bij hen de dochters van den eerste, wiens vrouw ziek is, en de vrouw van den laatste; de gewelven der gevangenis weêrgalmden van hun snikken en schreijen, zonder dat dit echter in het minste de ter dood veroordeelden zelven van hun stuk konde brengen. Op hun verlangen bezorgde hun de heer *F. J. van de Wakker*, concierge van het huis van burgerlijke en militaire verzekering, uit zuivere liefdadigheid, gebraden vleesch met puik beste aardappelen, daar zij voor hunnen dood nog eens regt smakelijk wenschten te eten; dat middagmaal nuttigden zij met de meeste graagte. Den nacht daarop sliep *Cornelis de Jongh* slechts een half uur, doch *Adriaan de Klerk* anderhalf uur in de beste rust en des morgens verlieten zij hunne gevangenis ten half vier ure, om naar een der vertrekken van het stadhuis te worden overgebragt, dat tot kapel was ingerigt. Een uur na hunne aankomst, ontvingen zij één der eerw. heeren *R. C.* geestelijken der parochie van St. *Catharina*, die hun onafgebroken sedert de aanzegging van den dood waren bijgebleven; zij wenschten toen niets meer dan hun laatste stervensuur. Later namen zij hun ontbijt, bestaande voor ieder in drie goede boterhammen met koffij. Onder die bedrijven merkte *de Jongh* op, dat hij kon zien, dat de daarbij zijnde heer geestelijke er genoegen in had, dat hij met zijn lotgenoot zoo smakelijk at, daarbij op de gedane vraag antwoordende, dat hij ook gisteren goed had gegeten. Op het vreeselijk uur van twaalven stonden zij beraden op en gingen, door den scherpregter met zijne bedienden geleid en de eerw. heeren geestelijken vergezeld, die hen onophoudelijk toespraken, naar het schavot, beklommen het en plaatsten zich onder de galg. Slechts een oogenblijk daarna en ..... het regt had zijn loop gehad. Duizende en duizende menschen waren van buiten naar de stad gesneld, om dit afgrijselijk schouwspel bij te wonen.

Twee dagen te voren was een jongere zoon van den opgehangen *C. de Jongh*, in hechtenis genomen wegens gewelddadigen diefstal, onlangs onder de gemeente Rucphen gepleegd.

— Naar men verneemt, zal weldra aan de geregtsdienaren eene bepaalde uniform en wapening worden gegeven; de wapenen zullen bestaan in een hartsvanger en pistool met holster en patroontasch.

ENGELAND.

Londen, 10 Mei. Generaal Williams, de verdediger van Kars, is tot baronet verheven met den titel van sir Williams of Kars, en heeft £st. 1000 's jaars gekregen.

— De *Press* is zeer ontevreden over lord Clarendon ten opzigte van zijn gedrag als Engelsch gevolmagtigde te Parijs, en zegt dat een stroopop, met lord Clarendons rok aan, even goed, ja beter aan de tafel geplaatst had kunnen worden. »Deze had ons in alle gevallen niet gebonden aan beginselen, die wij, met allen eerbied voor onze grooten boedgenoot, verklaren moeten als lijnregt strijdig met onze politiek''

— Lord Palmerston heeft in het Lagerhuis officiëel medegedeeld, dat het totale verlies door het Engelsche leger, in den jongsten oorlog, zoo aan dooden als aan invaliden, geleden, is 22:450 man.

— Laatstl. Maandag is den heer Howard Simcox, een zeer achtingswaardig ingezeten van Birmingham, een ongeluk overkomen, dat noodlottige gevolgen had kunnen hebben. De heer Simcox, den spoortrein van Bolston gemist hebbende, vatte het voornemen op, om eene wandeling in de omstreken van het station van den spoorweg te doen, ten einde den tijd te verdrijven, die nog verloopen moest, eer de volgende trein vertrok. Toen hij van zijne wandeling terugkeerde, was het reeds een weinig donker geworden, en om spoedig weder aan het station te zijn, ging hij dwars door een stuk onbebouwd land henen, en voor dat hij het gevaar kon vermoeden, hetwelk hem dreigde, stortte hij in de onbeschutte opening van eene steenkolenmijn. Er hing toevallig een ketting in deze mijn; de heer Simcox had het geluk onder het vallen er zich aan vast te klemmen, en zich zoo in zijnen val tegen te houden; maar hij had geene kracht genoeg meer, om langs de ketting op te klimmen, en de uitputting, welke hij weldra gevoelde, dwong hem om zich langs deze ketting, zonder te weten waar hij zoude belanden, noch of de ketting, waaraan hij zich vasthield, niet te kort zou zijn om hem tot op den bodem van de mijn te brengen, naar beneden te laten glijden. Bij deze snelle nederdaling werden zijne handen op eene verschrikkelijke wijze door de wrijving van de ketting verscheurd; eenige van zijne nagels werden uit de vingers gerukt, zijne beenen zwaar gewond en zijne broek in flarden gereten. De ketting reikte intusschen gelukkig tot op den bodem der mijn, dat is op 38 à 40 yards (114 à 120 voeten Nederlandsch) beneden de oppervlakte van den grond, maar de schok, dien de heer Simcox ondervond, toen hij aan het einde der schacht was gekomen, was zoo hevig, dat hij zijne hersenpan zwaar stootte, en eenigen tijd bewusteloos liggen bleef. Toen hij weder tot zich zelven kwam, poogde Simcox zich te doen hooren, door luidkeels te schreeuwen en de ketting heen en weder te slingeren, maar de plaats was afgelegen, in het geheel niet bezocht en niemand kwam dus ter zijner hulpe toesnellen. De nacht van Maandag ging aldus voorbij. Dingsdag hernieuwde hij zijne kreten, maar de geheele dag liep op dezelfde wijze ten einde. Woensdag ging het gelijk de vorige dagen, even droevig, zonder eenige verandering in zijn akeligen toestand te brengen. Des Donderdags namiddags, ofschoon grootendeels uitgeput, bleef hij nogtans voortgaan met te schreeuwen en de ketting te bewegen. Bij geluk kwam een schuitenvoerder in zijn vaartuig op het naburige kanaal daar voorbij, zag de ketting bewegen en had de nieuwsgierigheid, om naar de opening der mijn te gaan en er in te roepen. Op dusdanige wijze werd de verschrikkelijke toestand van den heer Simcox bekend. Men daalde in den put neder en haalde hem er uit in eenen staat van volmaakte uitputting. Drie dagen en drie nachten had hij zonder eenig voedsel in deze diepte doorgebragt. Gelukkig had hij eenig water in de mijngangen gevonden, dat hem gediend had, om een weinig zijne dorst te stillen. Hij had nooit de hoop opgegeven, om verlost te worden. Nu is mijnheer Simcox aan de beterhand.

FRANKRIJK.

Gansch Frankrijk wordt thans doorkruist door troepen, die uit de Krim terugkomen; overal is men getroffen door de magerheid, de verbrande gelaatskleur en het vermoeide voorkomen van die zwaar beproefde dapperen; overal ook wordt opgemerkt hoezeer hunne gelederen gedund zijn door den veldtogt en door de ziekten, welke het Fransche leger in de Krim in den laatsten tijd vóór zijn vertrek, als het ware, vertiend hadden. De sterkte van de ontscheepte divisiën telt slechts vier tot vijf duizend man; er zijn regimenten met niet meer bruikbare manschappen dan een bataillon. Van de muziekanten en tamboers zijn er soms maar zeven of acht overgebleven.

— Onlangs werd melding gemaakt van de hinderpalen, die de Protestantsche afgescheidenen in het departement der Haute-Vienne ondervinden in de uitoefening hunner eeredienst, en van het conflict dat ten deze tweemaal tusschen hen en de regterlijke magt is gerezen. In de Archives du Christianisme van 10 Mei leest men nu het volgende over de gelukkige oplossing van deze kwestie, waarbij al de voorstanders van gewetensvrijheid belang hebben:

»Het verheugt ons te vernemen, dat de minister van openbaar onderwijs en eeredienst aan de gedelegeerden der voor den Staat niet erkende Protestantsche gezindheden heeft doen weten, dat de regering besloten heeft, de Evangelische kerken in het departement Haute-Vienne te magtigen de openbare uitoefening harer dienst te hervatten, op denzelfden voet als vóór het in 1852 uitgevaardigde verbod. De gedelegeerden hebben onmiddellijk den minister hunne erkentelijkheid voor deze beschikking betuigd en hem uitgenoodigd de tolk hunner dankbare gevoelens te zijn bij den keizer, die tot het nemen van dat besluit hoofdzakelijk aanleiding schijnt te hebben gegeven door het gunstig onthaal, dat hij schonk aan de memorie, die de gedelegeerden hem in 1854 indienden, en door de welwillende zorg, waarmede hij nog onlangs die gewigtige zaak in persoon onderzocht. De minister heeft zich tot den keizer begeven en de gevoelens der gedelegeerden ter zijner kennis gebragt. Wij vereenigen ons ten volle met deze gevoelens, die ook voorzeker al onze geloofsgenooten zullen bezielen. Wij hopen alzoo eerstdaags de heropening van de sedert vier jaren in Haute-Vienne gesloten tempels te kunnen berigten. Moge dezelfde magtiging ook onverwijld worden verleend aan de kerkgenootschappen in de andere departementen, en de maatregel van herstel zoo spoedig mogelijk volledig worden gemaakt door de heropening der scholen. Wij vernemen dat dit tweede onderwerp thans door den minister van openbaar onderwijs en eeredienst wordt onderzocht.''

DUITSCHLAND.

Berlijn, 19 Mei. Men schrijft uit Koningsbergen, dat over eenige dagen bij de regtbank van Angerburg eene zaak zal voorkomen, waarin het getal aangeklaagden en getuigen buitengewoon groot is. Op de bank der beschuldigden zal een gezelschap van 60 personen zitten, welke zich sedert vele jaren in verschillende deelen der provincie stelselmatig met het stelen van paarden bezig hielden; 250 personen zijn als getuigen opgeroepen.

Weenen, 18 Mei. Van eene geloofwaardige zijde verzekert men, dat dadelijk bij de eerste maatregelen der Katholijke geestelijkheid, betreffende het begraven van Protestantsche lijken, de superintendenten der Augsburgsche en Helvetische belijdenissen aan het ministerie van eeredienst een vertoog rigteden. Hierop werd hun van wege dit ministerie geantwoord, dat de Protestanten door het regeringsbesluit van 1846 meer vrijheden verkregen hadden dan hun het tolerantie-edict verleende en dat het daarom billijk was, ook aan de Katholieke kerk hare regten toe te staan; dat verder het ministerie de noodige bevelen gegeven had, om, zoolang de Protestanten geene eigene kerkhoven hadden, zorg te doen dragen, dat hun alles toegestaan werd, hetgeen zij tot dusver genoten, en dat elke belemmering hierin te keer zoude gegaan worden. Ten gevolge van dit antwoord heeft het Evangelische consistorie te Weenen onlangs een meer bepaald antwoord verlangd, alsmede eene duidelijke en bepaalde wet, waaraan men zich konde houden.

Weenen, 19 Mei. Eergisteren avond is in deze stad in 78jarigen ouderdom overleden baron Sina, chef van het bankiershuis S. G. Sina & Zoon. De oostenrijksche Cresus laat een vermogen na van 50 millioen gulden, zoo aan roerende als onroerende. Zijn eenige zoon is erfgenaam, en zal waarschijnlijk de zaken zijns vaders likwideren, zoodat binnen kort eene ster van de eerste grootte aan den handelshemel zal zijn uitgedoofd. Baron Sina, de zoon, heeft ter gelegenheid van het overlijden zijns vaders, 30,000 fl. aan de armen dezer stad geschonken.

Berlijn, 21 Mei. De volkstelling in December 1855 heeft doen zien, dat Pruissen toen telde 17,202,013 inwoners, waaronder 211,731 militairen, tegen 16,754,86[illegible] inwoners, waaronder 180,551 militairen, in December 1852. Van 1852 tot 1855 is de bevolking dus met 1.57 pCt. toegenomen, welke toeneming veel geringer is dan van 1849 tot 1852, toen zij 3,3 pCt. bedroeg. De stad Berlijn telde in Dec. 1852 419,755, en in Dec. 1855 426,602 inwoners.

RUSLAND.

De *Russ. Inv.* bevat thans het officiele berigt, dat Prins Dolgorucky op zijn verzoek als minister van oorlog is ontslagen, met den rang van generaal en chef. Hij behoudt zijne betrekking van lid van den rijksraad en adjudant en wordt als minister vervangen door den generaal der artillerie Suchosanen II. In een vleienden brief betuigt de Keizer zijn dank aan Prins Dolgorucky, wegens zijne veelvuldige diensten. Overigens blijft het

erucht aanhouden, dat Prins Dolgorucky, die met eene ans overledene gravin de St. Priest is gehuwd geweest, ant te Parijs zal worden.

De jongste brieven uit Odessa spreken insgelijks ten elligste de ongunstige geruchten tegen, welke de kwaadwilligheid omtrent den gezondheids-toestand in die stad erspreid had. Als bewijs van de ongegrondheid dezer eruchten, wordt gewezen op een antwoord door eenige andelaars te Odessa gegeven aan het Genuesche daglad, hetwelk deze tijding gemeld had.

ITALIE.

Uit Genua meldt men, dat de amnestie in het oningrijk Napels niet bevestigd wordt, maar dat men chter eene verzachting van het lot der uitgewekenen erwachtte. De *Univers* geeft dan ook op zegevierenden toon te kennen, dat de geruchten betreffende eene mnestie ongegrond waren. Overigens verwachtte men Napels eene nota van Frankrijk en Engeland; ook s er een los gerucht in omloop van het zenden eener ota aan de mogendheden, die het verdrag van Parijs onderteekend hadden, ten einde te protesteren tegen elke vreemde tusschenkomst in de binnenlandsche aangelegenheden.

TURKYE.

De jongste berigten uit Constantinopel zijn niet onbelangrijk. Zij hebben vooral betrekking op de stappen, welke bij den Sultan en de gezanten der geallieerde mogendheden gedaan werden, door de Circassische deputatie, en ten anderen op de ongeregeldheden, welke op verschillende punten van het Turksche grondgebied plaats hebben ter zake van de afkondiging van den Hat-i-Humayun. Wat het eerste betreft, is het waarschijnlijk, dat de Circassische deputatie weinig zal uitrigten; zij komt te laat; alles zal zich vermoedelijk tot eene beleefde weigering bepalen. Wat het tweede onderwerp betreft, is Syrie vooral rijk aan tooneelen van ongeregeldheden. De Porte had nog geene voldoende berigten aangaande het voorgevallene te Naplusie, maar er waren reeds treurige bijzonderheden ter harer kennis gekomen, aangaande den toestand van Magnesie en Damascus. Suleyman-Bey, de gouverneur van Smirna, heeft zich naar eerstgemelde stad begeven met de troepen, welke ter zijner beschikking stonden. Men zegt, dat ook te Gaza de consulsvlag van Oostenrijk is neêrgehaald en de Oostenrijksche agent bedreigd was. Uit de Krim werd niets bijzonders gemeld.

— Berigten uit Constantinopel van 30 Mei melden nog, dat de vertegenwoordiger van Persie bij de Porte heeft bevestigd, dat binnen kort een Persisch gezant naar Frankrijk zou worden afgevaardigd.

— De *Presse d' Orient* klaagt hevig over de diefstallen en moorden, welke Pera, het Europesche kwartier te Constantinopel, in opschudding brengen, zelfs dan wanneer het overige gedeelte der Turksche hoofdstad de meest gewenschte rust geniet. Dit dagblad schrijft dezen betreurenswaardigen stand van zaken toe aan de moeijelijkheden, welke de veertien vreemde gezantschappen, die allen hunnen invloed wenschen te doen gelden, aan de Turksche policie in den weg leggen. Daar men wil, dat Turkije eene Europesche mogendheid worde, moet men het ook als zoodanig beschouwen, en van deze diplomatische voorregten van invloed op regtsuitoefening afzien, welke geen staat zoude willen verdragen, als zijnde onbestaanbaar met eene geregelde uitoefening zijner magt.

— De ontruiming wordt op eene groote schaal in de Krim voortgezet. De Sardiniërs zijn reeds allen, op eenige regimenten na, ingescheept. De Russen hebben op nieuw hunne vlag in Eupatoria geheschen.

NOORD-AMERIKA.

De verkiezing van candidaten voor de betrekking van president is natuurlijk thans het onderwerp van den dag. Zoo als reeds vroeger is gemeld, is Filmore reeds benoemd, en ofschoon hij weinig meer genoemd wordt, zit zijne partij niet stil. In Cincinnati zal nu spoedig eene vergadering worden gehouden ter benoeming van den candidaat der democratische partij. Douglas, Pierce, Buchanan, Hunter, ziedaar het viertal, waaruit men zal moeten kiezen. De tegenwoordige president en Douglas vereenigen wel de meeste zuidelijke staten op zich, die daarentegen sterk tegen Buchanan zijn. Intusschen heeft deze laatste de staten van Pensylvanië, New-York, New-Jersey, Maryland en Michigan voor zich. Hunter is welligt degene die, bij wijze van compromis, de grootste kans heeft. Ziedaar grootendeels hoe de zaken staan en daarmede wil ik Washington verlaten, nog slechts meldende, dat de nieuw benoemde hollandsche gezant, de heer du Bois, aldaar is aangekomen, en gelegenheid zal hebben het verschil op te merken tusschen de hier heerschende democratische gevoelens en handelingen en die, welke hij vroeger te Petersburg, te midden van eene sterk aristocratische bevolking, heeft zien werken.

— De Noord-Amerikaansche dagbladen behelzen treurige berigten wegens den storm, die den 21sten April over de stad New-York losbarstte en gedurende drie dagen aanhield. Het zinken dak van den schouwburg van Burton werd als een stuk perkament ineengerold en op de straat geworpen. De verzamelplaats der balspelersclub is tot een volslagen puinhoop geworden. In de baai sloegen verscheiden schepen van hunne ankers en werden tegen den wal geworpen. De naar Perth Amboy vertrekkende stoomboot Thomas Hunt en eene goelet stootten zoo hevig tegen elkander, dat beide zwaar beschadigd werden. Eene van Newark komende schroefstoomboot is in het gezigt van New-Brighton op de rotsen verbrijzeld. Te Brooklyn was de verwoesting nog vreeselijker; kerktorens zijn daar omvergeworpen, daken van groote gebouwen afgeslagen, geheele glasramen uitgerukt. Zelfs zou een geheel huis door den wind opgenomen en naar de overzijde verplaatst zijn, terwijl verscheiden stallen ten eenenmale zijn vernield. Eene lijst van al de meer of minder beschadigde huizen zou geheele kolommen beslaan.

— Volgens de *Aspinwall Courier* heeft te Panama, in den nacht van 15 April, een verschrikkelijk voorval plaats gehad, hebbende de inboorlingen der landengte een gezelschap reizigers, dat zich naar Californie begaf, overvallen, een 20tal derzelve gedood en 30 à 40 in meerdere mate gekwetst. De twist moet ontstaan zijn over den koop van een watermeloen.

EGYPTE.

Een brief uit Alexandrie van 6 Mei meldt, dat groote toebereidselen gemaakt worden voor de groote expeditie naar de bronnen van den Nijl, welke, zooals men weet, aan den graaf d'Escayrai de Lauture is toevertrouwd en tegen het einde van October of in het begin van November zal ondernomen worden. De broeder des onderkonings, prins Halim Pacha, heeft dadelijk na zijne aankomst in Soudan, zich met den grootsten ijver met deze gewigtige onderneming bezig gehouden, en hij it met de groote bezwaren daarvan bekend, maar zal niets verzuimen, om het welgelukken er van te bevorderen. De expeditie zal op 4 graad breedte, dat is 1000 a 1200 mijlen van de monding des Nijls beginnen.

WEST-INDIE.

Uit Curaçao zijn particuliere berigten van 26 April ontvangen. De flotille, die door onze regering naar de kusten van Venezuela was gezonden, om bij dien staat aan te dringen op het betalen der schadevergoeding door eenige Nederlanders geëischt, wegens de verliezen, welke deze bij een opstand te Coro hebben geleden, was in de laatste dagen van Maart uit de wateren van La Guyara teruggekeerd, een zaakgelastigde uit Venezuela naar Curaçao overbrengende. De Venezuelaansche regering had zich geneigd getoond tot inwilliging onzer wenschen en de koloniale secretaris van Curaçao, de heer Schotborgh, was dien ten gevolge met den Venez. zaakgelastigde naar de overkust gegaan, om deze zaak en die betrekkelijk de Avis-eilanden bepaaldelijk nader te regelen.

Ingezonden Stukken.

Teregtwijzing en Waarschuwing.

In het *Indisch Schoolblad* van Julij ll. No. 7, komt, op de laatste bladzijde, een ingezonden artikel voor, getiteld: *Eene waarschuwing* en geteekend *Jonathan*, waarin de redactie van den *Java-Bode* aangevallen wordt, omdat zij, in haar nommer 54 van 5 Julij ll., met diep leedwezen melding maakte van het aanstaand vertrek naar Nederland van den heer Dr. *A. L. Gastmann*, waaruit, naar haar inzien, waarschijnlijk de geheele intrekking van het instituut te *Herwijnen* zoude voortvloeijen.

Wij hebben over dat artikel verbaasd gestaan, en kunnen maar niet begrijpen: waarom, indien men den heer Dr. *A. L. Gastmann* treffen wil, de *Java-Bode* dit misgelden moet?

Wij hebben geenszins, gelijk beweerd wordt, de loftrompet al te hoog gestoken voor den *ex-Directeur*, zoo als de heer Dr. *Gastmann* tot TIENMALEN toe, in het bewuste artikel van het *Schoolblad*, ten onregte genoemd wordt. Wij hebben alleen het feit, toen het nog zeer weinig bekend was, vermeld en noemden Dr. *Gastmann* in ons berigt slechts éénmaal *den ijverigen Directeur*. Nergens vindt men toegezwaaiden lof aan den persoon, eensdeels omdat Dr. *Gastmann* onzen lof niet behoeft en ten anderen omdat *bij ons* niet de persoon, maar wel de zaak op den voorgrond stond. Dat het vertrek van Dr. *Gastmann* het onderwijs in Nederlandsch-Indië eenen gevoeligen, zoo niet onherstelbaren slag dreigt toe te brengen, zal wel niemand van gezond verstand tegenspreken. Dáárom drukten wij den wensch uit, dat alle pogingen mogten worden in het werk gesteld, om de ontstane leemte *zoo mogelijk* te herstellen, waarin lag opgesloten, dat wij die mogelijkheid erkenden. Dáárom hebben wij ons ook gehaast, reeds in nommer 58 van 19 Julij ll., mede te deelen, dat er alle hoop bestaat: dat het instituut te *Herwijnen*, met eenen anderen Directeur aan het hoofd, in stand zal blijven, *dank zij de krachtdadige hulp van de regering*.

Dit weinige zij genoeg tot betoog, dat de tegen ons gerigtte aanval ten eenenmale ongegrond is. De aanval van den zich noemenden *Jonathan* op Dr. *Gastmann* laten wij in 't midden. De Directeur van *Herwijnen* (want hij is het nog) zal zich zelven, wanneer hij dit dienstig oordeelt, wel kunnen verdedigen. Wij hadden echter in het *Schoolblad* wat minder bitterheid verwacht en wat meer sympathie voor den ongelukkigen broeder, die zijn bestaan ten offer brengt voor het welzijn van zijn gezin!

Wij zullen over het artikel van het *Indisch Schoolblad* niet verder uitweiden; de onbevooroordeelde lezer zal het naar waarde weten te schatten: de aap komt op meer dan eene plaats uit de mouw. Wij eindigen met eene waarschuwing aan den *Waarschuwer Jonathan*, die is: om, wanneer hij voor het publiek wil schrijven in een Blad aan 't Onderwijs toegewijd, waarin men dus correcten stijl verwachten mag, dan wat beter zijn opstel natezien, en niet, wanneer hij lust heeft in den eersten persoon meervoud te schrijven, van tijd tot tijd over te springen in den eersten persoon enkelvoud, zoo als hem, in het hier besproken artikel, tweemalen toe gebeurd is. (1)

De Redactie van den Java-Bode.
Mr. L. J. A. TOLLENS.
W. L. RITTER.

BATAVIA, 6 *Augustus*.

(1) De redactie van het *Indisch Schoolblad* beschouwe deze weinige regelen voor niet meer dan ze zijn, te weten: eene vriendelijke teregtwijzing en heusche waarschuwing, welke echter in eene voor haar minder wenschelijke polemiek zouden overgaan, bijaldien zij, zoo als zich uit de aanteekening onder het stuk van *Jonathan* laat voorzien, mogt goedvinden, haar blad verder voor diergelijke ongepaste verwijtingen en personele hatelijkheden open te stellen.

Scheepsberigten.

Straat Sunda doorgezeild.

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen	Gezagvoerder	Van	Datum.	Naar
Julij	26	Engelsch	Tholin	Whitfield	Batavia	26 Julij	Londen.
»	31	Nederlandsch	Stad Tiel	W. B. Derks	Cardiff	18 April	Hongkong.
»	—	Engelsch	Countersof Winton	Blutson	Londen	17 »	Singapore.
Augt	1	Amerikaansch.	Rebekah	Hotchkiss	Batavia	31 Julij	Padang.
»	2	Engelsch	Orrent	W. Miller	Shanghay	25 Mei	Londen.
»	—	»	Atilla	J. Garry	Singapore	15 Julij	Liverpool.
»	3	Bremer	Emma	T. Storen	Cardiff	14 April	Singapore.
»	2	Amerikaansch.	Korvet Pork Mouth	Kommandant Porte	Nor-Folk	4 Mei	Kruisende.

Aangekomen Schepen te Batavia.

Datum.		Vlag.		Namen der Schepen	Gezagvoerder.	Van	Datum.	Agenten.
Augustus	4	Nederl. Indisch	stooms	Makasser	F. H. Schmidt	Pad. & Bencoelen	26 Julij	W. Cores de Vries.
»	5	» »	brik	Goanlie	Giam Liangsoey	Billiton	30 Julij	D N. Buijs en co.
»	—	» »	»	Tartar	Tan Ingok	Cheribon		Gezagvoeder.

Vertrokken Schepen van Batavia.

Datum.		Vlag.		Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Augustus	2	Nederl Indisch	schoen.	Bintang Tiga	Koh Siong	Cheribon.
»	3	Nederlandsch	schip	Bato	W. F. Broeksmit	Soerabaya.
»	—	Balisch	schoen.	Doris	Muhldorff	» en Balie Badong.
»	4	Nederl Indisch	»	Pinang	Kan Eng Gon	»
»	—	Nederlandsch	bark	Johanna Alida	S. Visman	Soerabaya.
»	5	Nederl. Indisch	stooms.	Langen Lamongan	T. Deighton	Samarang.
»	—	Nederlandsch	bark	Bellatrix	Sandberg	Amsterdam.
»	6	»	»	Joan	Van der Tak	Rotterdam
»	—	»	brik	Fida Rachman	Sech Bulfagie	Indramayoe.
»	—	»	bark	Alnoer	Sech bin Awab Said	Samarang.

In lading liggende Schepen te Batavia.

Vlag.		Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Bestemming.	Agenten.
Nederlandsch	bark	Cornelia	C. de Vries	Rotterdam.	van Ommeren, Rueb en co.
»	brik	Jan van Galen *	P. H. de Boer		»
»	bark	Gouverneur Generaal Rochussen	La Sueur		»
»	»	Almelo.	B. Auffmorth		Tiedeman en van der Burg.
»	»	Abel Tasman	J. Hensing	Samarang en Soerabaya	de Weerdt Ruyl en co.
»	»	Henriette	Haasnoot		»
»	schip	Palembang	J. Hoekstra	Tagal	»
»	»	Straat Bali	H. J. van den Ven		E. Moormann en co.
»	bark	Alcor	J. F. van Olpen		G. Suermondt en co.
»	schip	Bellona	Ten Ham	Havanah	»
»	fregat	Ambarawa	J. Buykes		»
»	bark	Koophandel	L. Crevecoeur		»
»	schip	President Plate	C. C. Hansen		Landberg, Bezoet de Bie en co.
»	bark	Pauline *	B. J. Post	Amsterdam	Haager en Schuurman.
»	»	Vesta	P. F. Ryken	Nederland	»
»	schip	Anna en Elise *	C. J. Jaski	Amsterdam	»
»	bark	Margaretha Simonetta *	Hoffman		Paine. Stricker en co.
»	»	Cornelis Gips	de Haan.	Dordrecht	B. Kopersmit en co.
»	schip	Broedertrouw	Hordyk	Dordrecht	»
»	bark	Wilhelmina Lucia	Carst.	Amsterdam	»
Nederl. Indisch	bark	Marianne Antoinette *	Lebert	Samarang.	»
» »	»	Arief Bandjermaas *	Moh Ariep	Soerabaya.	D. N. Buys en co.
» »	brik	Goanlie	Giam Leangsoeij		»
» »	bark	Tiangtay *	Liem Tekhie	Samarang en Soerabaya	B. J. Jacobs.
» »	brik	L'Esperance *	J. Huwart	Indramayoe	»
» »	brik	So-ootdin *	Such Baradja	Banka.	»
Engelsch	schoen.	Chieftain *	Jones.	te Koop	Hunter, Houghton en co.
»	brik	Rolla *	A. Mc. Kissock	Auckland.	Maclaine, Watson en co.
»	bark	Precursor *	J. Thomson	Singapore.	Pitcairn, Syme en co.
»	»	Gleaner *	G. Wils	Singapore.	Martin, Dyce en co.
Hamburg	schip	Sir Isaac Newton *	Christiansen	Hamburg	Busing. Schröder en co.
Fransch	»	Sophie Cesard *	Pons	Havre via Samarang	G. Suermondt en co.
Amerikaansch	bark	Cijnthia. *	Barlett	Cowes.	Paine, Stricker en co.
»	»	James Drake *	W. Price		»
Zweedsch	bark	Helena *	Hegerstrom	Zweden	Metzendorff, Wilmans en co.
Deensch	bark	John *	H. N. Looft		C. Bahre en G. Kinder.

De Particuliere Schepen zijn aangeduid met een *

Aangekomen schepen te *Samarang*.

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
Junij	24	N. I.	bark Almensoor	Said Ibrahim	Grissee.
»	25	»	bark Naga Laut	F. Wentholt	Cheribon.
»	26	»	schoener Hap Eng	Tan Kie	Riouw.
»	27	»	bark Lachmadie	Sech Sahak	Sumbawa.
»	—	»	st. Langen Lamongan	T. Deighton	Batavia.
»	—	»	st Koningin der Nederl.	J. Prins	»
»	28	Ned.	bark De Maleyer	P. P. Bok	Batavia.
»	—	Eng.	bark Secret	Hutchinson	
»	29	Ned.	bark Java	S Stikkel	Batavia.
»	—	»	bark Zeevaart	A Legel	»
»	30	»	bark Aldebaren	B G. Meyboom	Passaroean.
»	—	»	bark Ardjoeno	J. T. T Rapp	»
»	31	N. I.	bark Balheer	Mohamat Seman	Banjermass.

Vertrokken Schepen van *Samarang*.

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Julij	25	N. I	bark Almensoor	Said Ibrahim	Cheribon.
»	26	»	bark Marianne Antoinette	J. C. Lebert	Batavia.
»	—	»	bark Ellen	J. Winter	Pecalongan.
»	—	»	bark Fathal Joessoor	Sech Baoesoer	Sumanap.
»	27	Eng.	brik Fat Staff	C. Mulder	Singapore.
»	—	Zweed.	brik Helena	N. J. Hagstrom.	Batavia.
»	28	N. I.	Depok Bientang Toedjoe	Liem Pik I	Riouw.
»	29	Ned.	bark Gerardus Jacobus	Ruysch	Nederland.
»	—	N. I.	bark Polkus Sa-adal	Sech Hossin	Grissee.
»	—	»	st. Konigin der Nederl	J. Prins	Soerabaya.
»	30	»	st Langan Lamongan	T. Deighton	Batavia.
»	—	Ned.	bark Bellatrix	A P. Sanberg	Nederland.
»	—	N. I.	schoen. Bienteng Toedjoe	J. W Steevensz	Padang.
»	31	N I	bark Saijang Maskoor.	Koesnin	Banjarmass.

In lading liggende Schepen te *Samarang*.

Vlag.		Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Bestemming.	Agenten.
Nederl. Indisch	schoen	Anna Johanna	W. A S Valberg		Gezagvoerder.
» »	bark	Naga Laut.	Wentholt	Batavia	B. Kopersmit en co.
» »	»	Hap Eng	Tan Kie.	Riouw	Gezagvoerder.
» »	bark	Balheer.	Mohamat Seman		»
» »	bark	Bintang Anam	S van Hulstijn		»
» »	»	Ydroesi	Said Alhady		»
» »	»	Lachmadie.	Sech Sahak.		»
Nederlandsch	bark	Adebaren	B G. Meijboom	Nederland	»
»	»	Ardjoeno	J. F A. Rapp	»	Dorrepaal en co.
»	»	Java	Stikkel van Dam	Nederland	B Kopersmit en co.
»	»	Zeevaart	A. Legel	» via Pacalongan.	»
Engelsch	»	Secret	W. Hutchinson	Nederland	van den Broek en Veeckens.

Aangekomen schepen te *Soerabaya*.

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder	Van
Julij	25	Bal.	schoener Ardjoeno	Kwa San	Grissee.
»	—	N I.	stooms. Ambon	Hugenholtz	Batavia.
»	26	»	bark Abdul Kariem	Abdul Sedig	Batavia.
»	—	Ned.	» Bommelerwaard	Loos	Batavia.
»	27	N I.	» Ammane Talbarie	Sech Bantak	Samarang.
»	28	»	kotter Krabbe	Mardam	Pasoeroean.

Vertrokken schepen van *Soerabaya*.

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Julij	25	N. I.	schoener Ano	L. Claassen	Grissee.

In lading liggende Schepen te *Soerabaya*.

Vlag.		Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Bestemming	Agenten.
Nederl. Indisch	schip	Alnoer Salim	Hadjie Amin	Banjermassing en Sumanap.	
» »	schoen.	Tjenlie	The Mahowa	Balie	Gezagvoerder.
» »	»	Goeliem	Oey Angkie	Riouw.	Go Ngotian
» »	bark	Alfalik	S Baradja	Amboina en Banda	Gezagvoerder.
» »	»	Kaliemantan	Mohamat Alie	Banjermassing en Sumanap.	»
» »	stooms.	Ambon	F. A B Hugenholtz	Molukkus, Macassar en Timor	W. Cores de Vries.
Nederlandsch	bark	Padang	M. W. Zwart	Nederland en Probolingo	Schimmelpenninck en co.
»	schip	Benjamin Sanier	A Faulard	Frankr, Samarang en Batavia.	Fraser Eaton en co.

AANGEKOMEN PASSAGIERS TE BATAVIA
van den 1 *tot en met den* 4 *Augustus* 1856.

Met het N. I stooms. *Langan Lamongan*, kapt *Deighton*, de heeren *Kuip en familie*. *van Leeuwen*, *van Citters*, van *Samarang*.

Met het Ned. schip *Joan*, kapt *van der Tak* de heeren *Samuels*. Mevr. de wed. *Loth* en *familie*, Mevr. *Neijndorf*, Mejuvr. *Mauritzen* van *Soerabaija*.

Met de N. I. brik *Esperance*, kapt. *Huwart*, de heer *Milar* van *Banka*.

Met het N. I. stooms, *Macassar*, kapt *Schmidt* de heeren *Crena*, *van der Hart*, *van Swieten*, *Bruns*, Mevr. *Steck*, van *Padang*.

Overland de heer *R. Prins* van *Sumedang*,

VERTROKKEN PASSAGIERS VAN BATAVIA
van den 1 *tot en met den* 5 *Augustus* 1856.

Met het N. I stooms. *Langan Lamongan*, kapt. *Deighton*, de heeren *H. C. Kal*, Mevr. *M. H. van Zijll de Jong*, *Stijger*, naar *Samarang*.

Overzee de heer *J. L. Khemred* naar *Tagal*.

Overland de heer *R. Prins* naar *Sumedang*.

Handelsberigten.

Aan- en Uitvoer te Batavia *van den* 26 *tot en met den* 28 *Julij* 1856.

AANVOER.

Van Passaroean per ned. schip *Neptunes*, gez. Schuurman. agt. Kopersmit en co.

500 pic. tin. 200 do. rotting. 7000$^{23}/_{100}$ do. suiker. 2500 do. koffij. *N. H. M.*

Van Muntok per praauw sampang gez. Dio.

730 pic. rijst. div. Chinezen.

Van Krawang per praauw sampang gez. div.

200 krandj. suiker. 100 zakk. rijst. *Sim Kio*.
200 zakk. rijst. *Asie*.

Van Indramajoe per praauw sampang gez. div.

660 pic. rijst. *Tjieng Kanglion*.

Van Passilian per praauw sampang gez. Totong.

200 zakk. rijst. *Lie Tiang*.

Van Mauk per praauw sampang gez. div.

634 pic. rijst. div. Chinezen.

Van Krawang per praauw sampang gez. Wapie.

300 pic. rijst. *Oeij Sean*.

Van Bantam per praauw sampang gez. div.

300 ps. buffelhuiden. *Oeij Theen*.
470 boss. rotting. *Sailoen*.

Van Tjeringien per praauw sampang gez. Idan.

200 pic. rijst. *Lim Oeijie*.

Van Cheribon per praauw Tjemplong gez. div.

875 pic. rijst. div. Chinezen.

Van Indramajoe per praauw sampang gez. Jasrie.

226$^{31}/_{100}$ pic. buffelhoorns. 600 ps. buffelhuiden. *Prins*.

Van Tagal per praauw Majang gez. Saidien.

1 koij. rijst. 4 do. katjang. 24 corg. doeken. 1 kt. chitzen. 4 corg. slendangs. *Said aloei Atas*.
1 kt. chitzen. *Seuw Tjoenkie*.

Van Tanera per praauw sampang gez. div.

590 pic. rijst. div. Chinezen.

Van Samarang per ned. schip *Anaserie*, gez. Sech Moh. bin Salim Bakreso.

15 ks. coralen. 385 koij. zout. 100 corg. tabak. 1 kt. sarongs. *Order*. Zijnde lading bestemd voor Padang.

UITVOER.

Naar Siam per Siam schip Wangk. *Kim Paseng*, gez. Oeij Kaijthie.

8 bn. wit katoen, uit entrep. *Busing Schröder en co.*
39 bn. garens. uit entrep. *Anderson Tolson en co.*
4 bn. garens. 4 ks. shertings. uit entrep. *Burt Myrtle en co.*
16 ks. wit katoen. 18 do. ongebl. katoen. 5 bn. rood garen. uit entrep. *Mc. Ewen en co.*
4 bn. twist. uit entrep. *Metzenderff Wilmans en co.*
16 bn. manufacturen. uit entrep. *Martin Dyce en co.*
1000 ps. vloersteenen. 45 ks. glaswerk. 80 do. rozijnen. 22 coll. confituren. 4 vn. meel. 400 ps. sp. matten. 500 ps. guldens. 2 pr. spiegels. 30 ks. rozijnen. *Gezagv.*

Naar Soerabaya per ned. ind. stoomb. *Banda*, gez. Neijts. agt. Cores de Vries.

4 vn. vleesch. 1 keld. genever. uit entrep. *Agenten*.
15 ks. gedr. katoen. 1 do. ijzerwerk. 1 pakje monsters. (20 ks. gedr. katoen. uit entrep.) *de Weerdt Ruyl en co.*
108 pakk. touwwerk. 2 ks. kramerijen. 3 do. medicijnen. 1 do. gouddraad. 1 scheepspomp. 1250 ℔ jap. koper. 2 ks. provisien. 7 do. sarongs. 2 do. laken. 1 do. zijde. 1 pakje kleederen. 1 kt. jaconets. 12 ps. mousselines. 1 kt. kramerijen. 7 do. jap. pajongs. 1 do. zijde goederen. 1 do. sardijntjes en vleesch. 2 kt. parapluien. 1 do. hoeden. 1 do. longcloths. 1 do. drills. *Cores de Vries*.
2 vn. azijn. *Martens*.

Naar Samarang per Am. schip *Witch*, gez. Hultman. agt. Paine Stricker en co.

1 vat vleesch. 3 do. spek. 10 do. meel. 1 kt. zeep. *Agenten*. Aan boord gebleven lading van Amerika.

Naar Nederland per ned. schip *Nieuw Holland*, gez. Tuk. agt. Kopersmit en co.

1200 pic. tin. 100 do. rotting. 50 do. verfhout. 10,716 do. koffij. 200 pic. foelie. 408$^{504}/_{1000}$ do. notenmuscaat. 497$^{760}/_{1000}$ do. thee. *N. H. M.*

Naar Soerabaya per ned. ind. schip *Fathoel Hair*, gez. Ong Keswie.

6 vn. krijt. 2 ks. provisien. 2 vn. wijn. 3 ks. madera en wijn. 6 keld. genever. 2 ks. parfumerien. *Lim Seng*.
34 ks. gedr. katoen. 2 do. gev. katoen. 1 blikken trommel. uit entrep. 1 bl. drills. 18 ks. provisien. 2 kt. parfumerien. *B. van Leeuwen en co.*
125 pic. dadels. 1 kt. blikwerk. *Joseph*.
6 ks. parapluien. 1 do. lucifers. 1 do. speelkaarten. 1 do. striedoosen. 1 do. diversen. 4 spiegels. 1 kt. man. sigaren. *Adam en co.*
4 bn. jeans. *B. van Leeuwen en co.*
50 ks. thee. 1 kt. provisien. *Ong Keswie*.
81 ks. wijn. 7 do. glaswerk. 50 verf. 60 ks. provisien. 20 do. wijn. 2 do. gedr. katoen. 2 coll. pleet en glaswerk. 2 ks ijzerwerk. 66 ks. wijn. 10 pic. zink. 5 kn. olie. 36 do. wijn. 1 do. glaswerk. *Bahre en Kinder*.
2 ks. sarongs. 25 do. provisien. *Moormann en co.*
15 ks. lijnwaden. uit entrep. 4 ks. gedr. katoen. 4 do. parapluien. 99/m. man. sigaren. *Anderson Tolson en co.*
6 ks. bat. kains. *Arathoen*.

Naar Cheribon per ned. ind. schip *Argo*, gez. Hassingham.

1 kt. koek. *Vaupel en co.*
10 vn. bier. 1 kt. diversen. *Abeelen Dennison en co.*
12 ks. madera. *v. Slooten Morgan en co.*
2 vat aardewerk. 1 kt. kramerijen. *Gumprich en Straus*.
18 md. aardewerk. 15 knapen. 4 ks. .... 10 koffijmolens. 8 doz. glazen, enz. 3 coll. sarongs. 1 do. kain pandjangs. 4/20 do. slendangs. 1/20 do. doeken. 1 doz. waijers. 7 do. ...... *Bond*.
1 kt. provisien. 1 do. hoeden. *Vaupel en co.*
1 kt. gingham. 1 do. woll. dekens. 5 do. chitzen. 4 ks. wit katoen. *Sech awab Sewiet*.
12 ks. wit katoen. 3 do. chitzen. 1 do. bl. katoen. ....
2 ks. brandy. 3 ks. kleinigheden. 1 do. boeken. 1 pak matten. 1 rol touw. 5 ks. portwijn. *John Pryce en co.*
1 kt. doeken. *Said aloewie Satrie*.
1000 planken. *Pandel en Stiehaus*.
4 baaltjes zeep. 1 md. suiker. 3 ks. medicijnen. 3 rijst-molens. 1 kt. kramerijen. 1 do. roode wijn. 6 led. trommels. *Platen*.
1 kt. ijzerwerk. 4 md. suiker. 4 baaltjes zeep. 2 lantaarns. *Bodier*.
1 wagen. *Zakara en Audineau*.
7 bn. goenizakken. *Pandel en Stiehaus*.
12 ks. madapoll. 4 do. kain pandjangs. 1 kt. rood katoen. 1 baal chitzen. 3 ks. chitzen. 1 do. diversen. 1 do. glaswerk. *Sech Moh. Baragbel*.
4 ks. portwijn. 1 do. pleetwerk. 1 doos ijzerwerk. 2 vs. spijkers. 1 slijpsteen. 6ps. ijzerwerken. 1 jagt geweer. *Platen*.

Naar Amsterdam per ned. schip *Eersteling*, gez. Armstrong. agt. Tiedeman en v. d. Burg.

2 ks. naturalien. *Gouvernement*.
1250 pic. tin. 10,738 do. koffij. 120 do. rotting. 500 do. notenmuscaat. 199$^{844}/_{1000}$ do. foelie. *N. H. M.*

Naar Nederland per ned. schip *Kaap Hoorn*, gez. Dik. agt. Landberg Bezeet de Bie en co.

600 pic. tin. 50 do. verfhout. 209 do. suiker. 7952 do. koffij. [illegible] do. rotting. *N. H. M.*
1 kt. gember. *Gezagv.*
1 kt. vernis. 1 do. kwasten. uit entrep. *Agenten*.

Naar Samarang, Soerabaya en de Molukkos, Timor en Macasser per ned. ind. stoomb. *Ambon*, gez. Hugenholtz. agt. Cores de Vries.

voor Amboina.

30 ks. cognac. uit entrep. *Busing Schröder en co.*
1 kt. likeur. 1 vaatje verf. 1 kt. hammen. 30 gros speelkaarten. [illegible] kt. boeken. *van Riet en ter Gouw*.
2 vn. pik. 2 do. harst. 4 do. koolteer. 2 do. sw. teer. 8 do. spijkers. 30 ks. zeep. 18 blokk. lood. 1 rol lood. *Plump en co.*

voor Macassar.

1 kt. parfumerien. uit entrep. 100 ks. zeep. 20 do. vensterglas. [illegible] vn. teer. 1 vaatje spijkers. 1 kt. sardijntjes. 1 bl. kurken. 16 ks. siropen. 3 do. vermicelli. 1 kt. zadels. 1 do. hammen. 30 ℔ tabak. 12 hoofdstellen. 1 kt. geleijen. 1 do. koek en beschuit. 1 do. diversen. 5 sherry-cordial. 2 vn. aardewerk. 1 kt. kopjes. *v. Riet en ter Gouw*.
2 ks. sarongs. uit entrep. *Tolken Voget en co.*

voor de Molukkes.

3 ks. cognac. 5 md. bier. 2 md. min. water. 1 keld. genever. uit entrep. 6 vn. bier. 2 kn. bier. 2 do. provisien. *v. d. Meulen en co.*
1 kt. doeken. 1 corg. sarongs. *Sech Achmat Hamoedie*.
5 vn. meel. uit entrep. *Paine Stricker en co.*
1 kt. sarongs. uit entrep. *Metzenderff Wilmans en co.*
2 ks. sarongs. 4 ks. madapollams. uit entrep. *Busing Schröder en co.*

voor Soerabaya.

2 ks. beddetijk. uit entrep. 1 kt. medicijnen. 10 do. kalak *Moormann en co.*
1 ps. machinerie. 1 tromm. kleedingstukken. 3 coll. diversen. [illegible] diversen. 1 kt. medicijn. *Agenten*.
1 kt. modewaren. *Gumprich en Straus*.
20 md. water. 20 ks. kaas. 3 do. mosterd. *v. Riet en ter Gouw*.
11 coll. gouv. goederen. 5 vn. olie. 10,000 ps. goenie-zakken. 10 vn. genever. 125 do. gez. vleesch. eenige marine goederen. 27 coll. artill. goederen. 10,000 ps. goenie-zakken. *Gouvernement*.

Naar Bantam per praauw sampang gez. Mian.

30 pic. gambier. 200 ps. led. zakken. 13 do. do. vaten. 7 ps. tabak. 8 coll. garen. 4 pic. medicijnen. 47 kruik inkt. 4 riem papier. 5 ks. thee. 2 pic. aluin. 1 do. was. ƒ300.— rec. aan duiten. *N. Tamasa*.

Naar Cheribon per ned. ind. schip *Tartar*, gez. Tan Ingtok.

14 ks. div. koopmanschappen. *Gumprich en Straus*.
45 ks. div. koopmanschappen. 3 vn. meel. *Sim Tiamtjoan*.
2 roll. chitzen. 11 ks. wit katoen. *Said aloewie Satrie*.
25 ks. div. koopmanschappen. 1 vat koolteer. *Sech Sewit*.
3 coll. diversen. 1 tromm. kleederen. *v. Riet en ter Gouw*.
2 ks. mousselines. *Said aloei Atas*.
1 kt. woll. dekens. *Gouvernement*.

Aan- en Uitvoer te Samarang *van den* 10 *tot en met den* 17 *Julij* 1856.

AANVOER.

Van Batavia per ned. ind. stoomb. *Langan Lamongan*, gez. Deighton.

Zie Uitvoer te Batavia Java-Bode dd. 2 Aug. 1856 no. 62.

Van Batavia ned. ind. bark *Fathal Joessoer*, gez. Sech Achmat bin Mohamat Baosoer.

Zie Uitvoer te Batavia Java-Bode dd. 19 Julij 1856 no. 58.

Van Batavia per ned. ind. bark *Ydroesie*, gez. Said Alie bin Mohamat Alhadij.

Zie Uitvoer te Batavia Java-Bode dd. 26 Julij 1856 no. 60.

UITVOER.

Naar Batavia per ned. ind. bark *Alnoer*, gez. Sech Awab bin Awab Said.

Zie Aanvoer te Batavia Java-Bode dd. 2 Aug. 1856 no. 62.

Aan- en Uitvoer te Soerabaija *van den* 15 *tot en met den* 25 *Julij* 1856.

AANVOER.

Van Batavia per ned. ind. bark *Salma*, gez. Said Mohamad Alhabassij. agt. Gezagv.

Zie Uitvoer te Batavia Java-Bode dd. 16 Julij 1856 no. 57.

Van Batavia per ned. schip *Oosterling*, gez. Walter. agt. N. H. Mij.

Zie Uitvoer te Batavia Java-Bode dd. 19 Julij 1856 no. 58.

Van Batavia per ned. ind. bark *Kaliemantan*, gez. Mohamat Alie. agt. Gezagv.

Zie Uitvoer te Batavia Java-Bode dd. 12 Julij 1856 no. 56.

Van Nederland via Samarang per ned. schip *Generaal Baron van Geen*, gez. G. Rotgans. agt. Ruyl Cramer en co.

Zie Uitvoer te Batavia Java-Bode dd. 12 Julij 1856 no. 56.

UITVOER.

Naar Nederland via Pasoeroean per ned. schip *Ardjoeno*, gez. Rapp.

600$^{41}/_{100}$ pic. gouv. suiker. 500 pic. tin en 60 pic. rotting. *N. H. M.*

Naar Macassar per ned. schip *Antoinette*, gez. Chastban.

20 kn. geweren. *Adam en co.*
5 vs. inh. 20,000 guld. aan dollars. *N. H. M.*

Naar Nederland via Batavia per ned. schip *Ternate*, gez. Cars.

175 pic. rotting. 48$^{800}/_{1000}$ pic. kaneel. 3270 pic. koffij. 462$^{000}/_{1000}$ pic. indigo. 74$^{400}/_{1000}$ pic. cochenille. 300 pic. tin. 7003$^{10}/_{100}$ pic. suiker en 64 kn. kopergeld. *N. H. M.*

Naar Zweden, Samarang en Batavia per Zw. schip *Helena*, gez. Hagstroom.

860 pic. suiker. 40 do. rotting Mathieu.

Naar Nederland per ned. schip *Waalstroom*, gez. Mellema.

50 pic. rotting. 3501$^{85}/_{100}$ pic. suiker. 1920 pic. koffij. *N. H. M.*

Naar Batavia en Nederland per ned. schip *Anna en Elise*, gez. Jaskie.

668 boss. rotting. 480 st. hoehuiden en 69 pic. buffel-huiden. *Ruyl Cramer en co.*
300 pic. suiker. *W. Mathieu en co.*
1 kt. lampen en glaswerk en 1 kt. manufacturen. *Schimmelpenninck en co.*

Naar Nederland en Batavia per ned. schip *Wilhelmina Lucia*, gez. Carst.

500 pic. tin. 1500 do. koffij. 7500$^{00}/_{100}$ pic. suiker. 125 do. rotting. *N. H. M.*

Naar Nederland via Batavia per ned. schip *Joan*, gez. A. van der Tak.

6001$^{65}/_{100}$ pic. suiker. 6060 pic. koffij, en 81 do. rotting. *N. H. M.*
4 ks. jap. goederen. *Ruyl Cramer en co.*

Naar Nederland via Panaroekan per ned. schip *Cornelia*, gez. J. A. N. Schagen van Leeuwen.

3002$^{63}/_{100}$ pic. suiker. 3000 do. koffij en 60 pic. rotting. *N. H. M.*

GEDRUKT EN UITGEGEVEN TE BATAVIA BIJ W. BRUINING.